

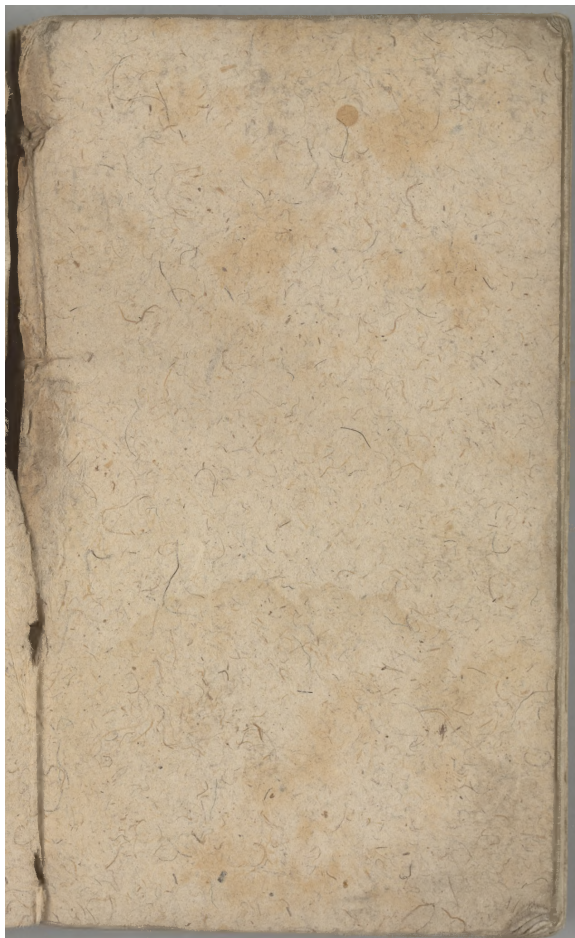
20

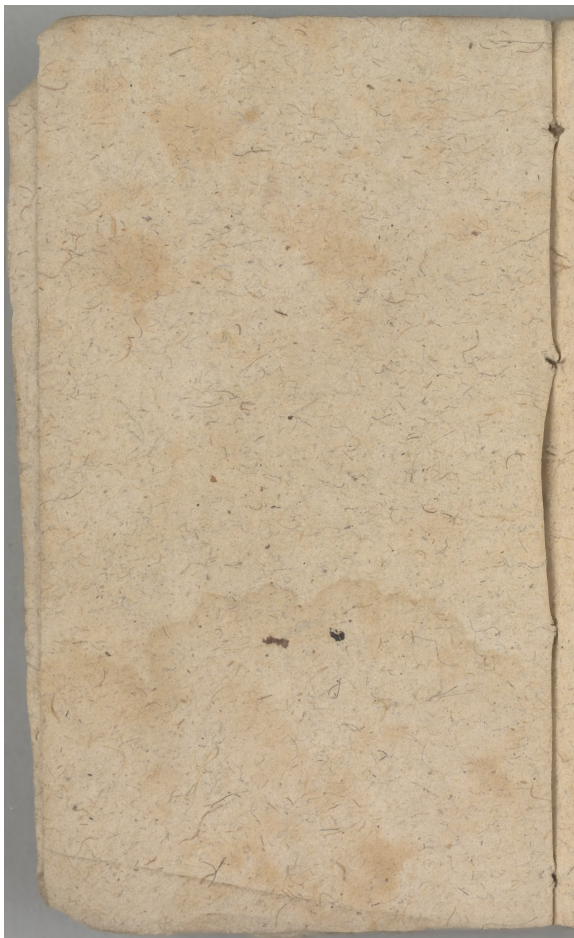
26066

ЗАЛА
ШКАФЪ
ПОЛКА №

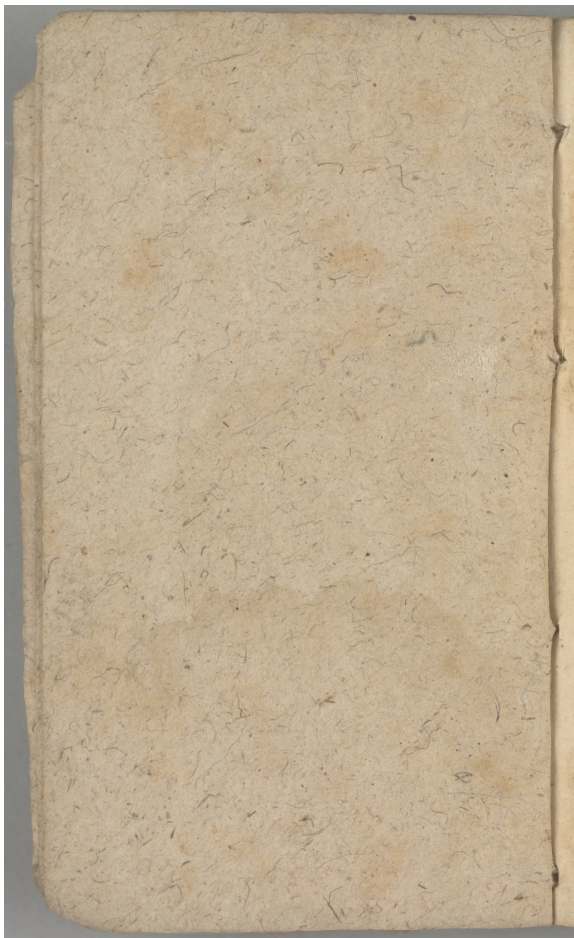
3651.

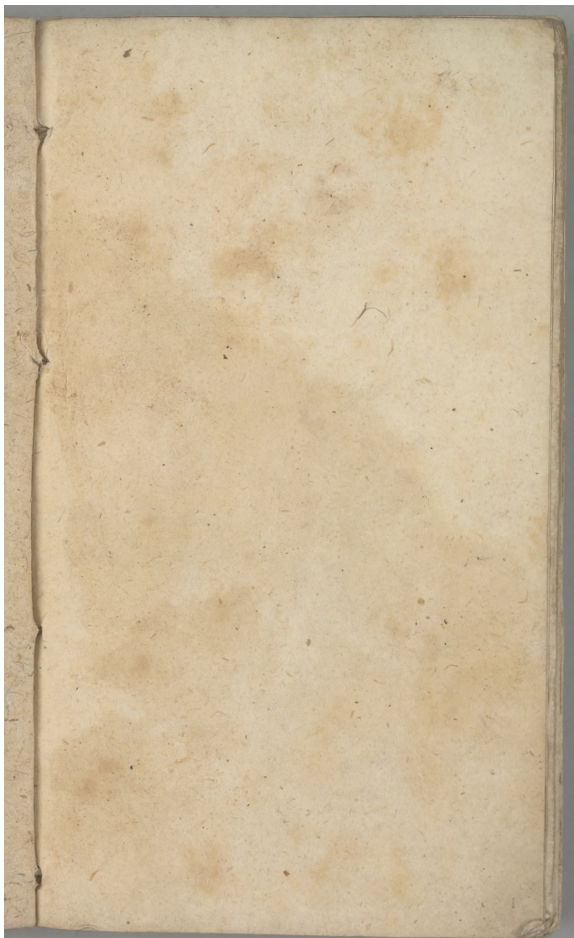
9

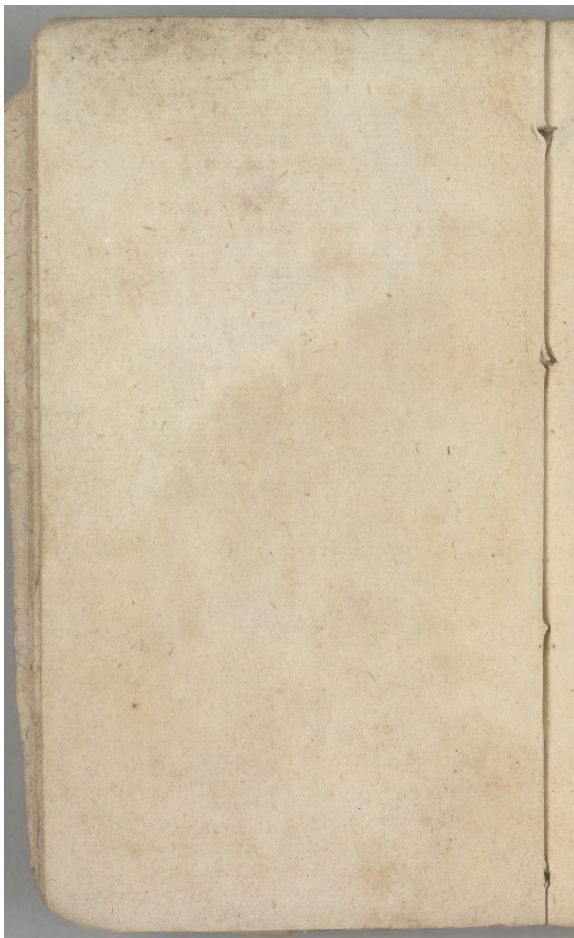

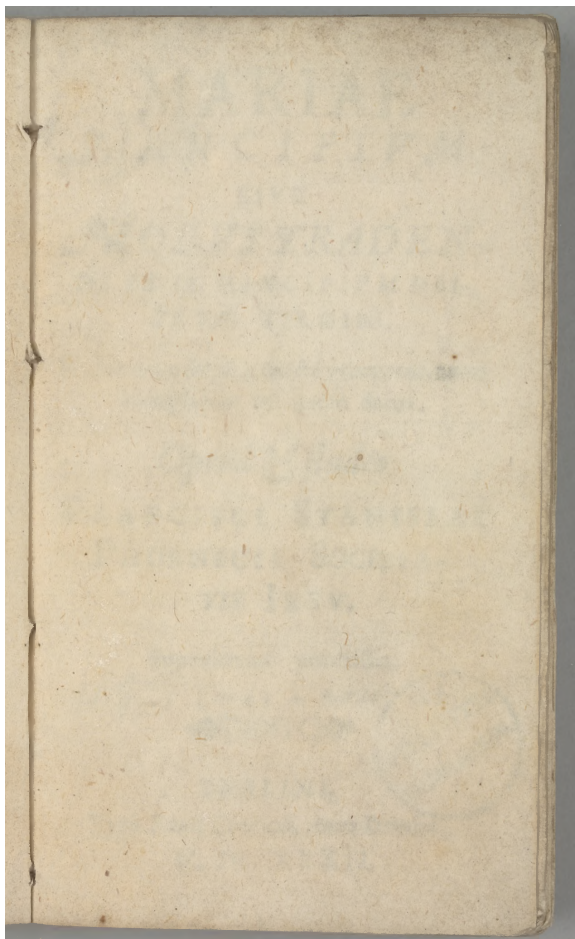

8

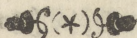
AV di fili, & accipe consili-
 um intellectus, & ne abii-
 cias consilium meum. Inice pe-
 dem tuum in compedes illius,
 & in torques illius collum tu-
 um: subijce humerum tuum, &
 porta illam, & ne acedieris
 vinculis eius. Et erunt tibi
 compedes eius in protectionem
 fortitudinis, & bases virtu-
 tis, & torques illius in stolam
 gloriae: decor enim vitae est
 in illâ, & vincula illius
 alligatura salu-
 taris.

Ecclesiastici Cap: 6. vers. 24.

& sequentibus.

ILLV-

26066/2

Illustrissimo Domino,

D. IOANNI

NICOLAO DANILO-

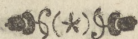
WICZ DE ZVROW, SUPREMO RE-
GNI POLONIÆ THESAURARIO,

Præmisliensi, Samboriensi, Ceruo-
nogrodensi, &c. &c. &c.

Capitanoo,

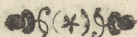
Domino colendissimo.

A *D*te, *Illustrissime Domi-*
ne, lento quidem, sed lato
gressu, hilariq; fronte properat
MARIÆ Mancipium. Quidni
enim ad lucem Illustrissimi
tui nominis ultro currat, ubi
secure tutòq; quiescere possit?
Subuerebatur prodire palam,
pauebat nonnullorum oculos &

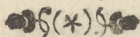

linguas, timebat ostentare propria quibus sacrosanctè constringitur vincula, verecundabatur quibus grauatur compedes: at ubi primùm auctoritatem tuam, splendorisq; dignitatem conspexit, deposito vano timore & rubore, gestienti animo in publicum prorumpit. Scit probè, gloriosas in caelis esse: suas compedes; quippe Cælorum Regine Mancipium est: scit, dulce & decorum esse, caelestibus hisce vinculis colligari; quia veræ libertatis filiorum Dei, tessera sunt & certissimum

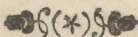
mum argumentum: scit, in su-
 pernâ patriâ, quas gestat pe-
 dicas honorari, quas tamen in
 exilio minùs fortasse aestimari
 dolet. Te proinde, Illustrissime
 Domine, cui compedum vin-
 culorumq³ suorum, bene per-
 specta probataq³ dignitas est,
 lubens adit; te Patronum, Pro-
 tectorem & Patrem, colit &
 veneratur. Patere igitur Illu-
 strissime Domine, istis ipsis pe-
 dicis & compedibus Marianis
 onustum hospitem, Illustrissi-
 mam Domum tuam ingredi;
 sereno vultu, piâq³ manu, totius
 Vniuersi Domine Mancipi-

um suscipe. Id sacer ille tu-
us, erga Deiparam Virginem
propensus animus, iure suo ex-
poscit; tuæ enim deliciae, tui
cordis amor, tuæ mentis cogi-
tatio, est MARIA. Hoc probi
omnes in te suspiciunt & de-
prædicant; hoc templum tu-
um Vchaniense, in honorem
Virginis Assumptæ, magnificâ
impensâ & apparatu constru-
ctum, proclamat; hoc ipsiusmet
Virginis Sanctissimæ nobilis
illa & sacra imago, ditis-
simus Illustrissimæ Domûs tuæ
thesaurus, quæ miraculorum
gloriâ claret, à te pretiosissi-
mis

mis ornata monilibus, confite-
tur; hoc deniq³, tuæ illæ quoti-
dianæ exercitationes, pro ho-
nore Magnæ Matris, attestan-
tur. Quod ut cum maiori me-
ritorum cumulo facias, Illu-
strissime Domine, unâ cum
Illustrissimâ Coniuge tuâ, bea-
tis hisce & felicibus vinculis
ac compedibus Reginae Cælo-
rum, Thesaurariæ Sanctissi-
mæ Trinitatis, illigari, non de-
dignare: seruire etenim &
mancipari Dei Matri, hoc de-
mum est verâ libertate gaude-
re, hoc solum & unicum est,
veros inuenisse thesauros; quia
(teste S. Bernardo Serm. in Natiuit. Ma-
riæ)

rix) totius boni plenitudinem Deus posuit
in Mariâ: vt proinde si quid spei in nobis est,
si quid gratiæ, si quid salutis, ab eâ noueri-
mus redundare: quia sic est voluntas eius,
qui totum nos habere voluit per Mariam.
Vale & viue feliciter. Ex
Collegio Lublinensi Societatis
IESV, 8. Maij, die festo Appa-
ritionis S. Michâélis Archan-
geli, Anno D. 1632.

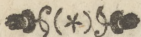
Illustrissimæ Domina-
tionis Vestræ

Seruus in CHRISTO

Franciscus Stanislaus Phœnicus

Societatis IESV.

AD

AD LECTOREM.

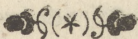
Spero, mi Lector, Mancipium hoc Augustissime Calorum Reginae, easq³ quibus tante Matri colligatur compedes, tibi non ingratas fore, quin imò in animo tuo effecturas, ut, ubi earum originem ac finem perspexeris, in tui erga Deiparam amoris & obsequij non vulgare testimonium, familiares tibi sis factururus. Præcipuè, cum id, seu in v^{su} Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholice Romanæ, seu in piis variarum Regionum, Religionum, Ordinum ac cætuum deuotionibus, non insolens sit, suum erga Dominam hanc affectum, exterioribus signis & indiciis, contestari. Illud porro te monitum esse velim, deuotionem hanc mancipandi se Deiparæ, gestandiq³ compedes Mariæ sacras, non esse recens omnino & nouum Lublini inuentum; à multis retro actis seculis (v^{ti} ex B. Petro Damiani, quem Cardinalis Baronius in Notationibus Martyrologij Romani ad diem 8. Maij: *Scriptorum integerrimum*, appellat,

AD LECTOREM;

*& ex Casario, suo loco constabit) suam
traxit originem: quæ nunc in dies maio-
ra, Deo & Deiparâ fauentibus, in Belgij &
Germaniæ, aliarumq; Christianarum Pro-
uinciarum celeberrimis Academiis, feli-
cia sumit incrementa. Vale; & si amicus
es, in Marianis vinculis, gloriosus Mariæ
captiuus, latos seruitij tui dies age; sin ini-
micus, ne cærpas; non hîc Xerxis compedes
sunt, quibus (teste Herodoto lib. 7.) super-
bus Rex Persarum, elatum mare Helleston-
ticum vinciebat; sed vincula sunt dicata
Mariæ, quibus humiles seruos suos, Deo &
Sibi, eterno nexu, humilis ligat Mariæ.*

ORIGO ET CAUSÆ MANCIPATVS MARIANI.

INter cætera pietatis opera, quæ in honorem Virginis Matris, deuoti eius elientes solent frequentare, facile princeps est, se Vniuersi Dominæ seruum & Mancipium profiteri. Hoc enim exercitium, in potissimâ dignissimâq; actionum, quas Virgini etiamnum viuenti vilitatas meminimus, fundatur; in eo, inquam, humilitatis actu, quem sacratissimo Angelicæ salutationis die exercuit, eum mysterium Diuinæ Incarnationis nunciante Archangelo respondit: *P^{er} esse ancilla (siue serua) Domini.* Luc. ^{vili-} v. 8. Cùm enim his verbis, in profundissimam humilitatis abyssum, & ad ipsissimum eius adeo centrum & summam perfectionem se demiserit, quod ipsamet Deipara Virgo protestata est dicens: *Respexit humilitatem* (vel vt alii ex Græco vertunt: *vilitatem, seu nihilitatem*) *ancille sue.* Luc, l. v, 48. considerando infinitam

nitam Dei, nostrum causam se exinanientis, bonitatem, magnitudinem, maiestatem; dubitare minimè oportet, quin infimum, extremumque seruitutis gradum, qui Mancipiorum est, iam ancillantibus animæ corporisque obsequiis, promptissime delegerit; ut sanè quisquis admirabile illud Virginis & Archangeli colloquium expenderit, facile intelligat, quandam sacri Mancipatus catenam, & Virgineam quædam vincula, quæ Deum ipsum ad clementiam & exequendum promptissime Incarnationis mysterium quodam modo derogent, fuisse id temporis à Matre Virgine formata; illustrissimis, excellentissimisque virtutibus, velut totidem pretiosissimis annulis, in Parthenias compedes confertis. Primum vinculum fuit; Virginis pudor, & amabilis verecundia, nam: *Turbata est in sermone eius.* Luc. 1. v. 29. Secundum; Matura quædam & cælestis Prudentia: *cogitabat qualis esset ista salutatio.* Ibidem. Tertium; Salutaris & sanctus

Timor, cuius causâ, eam affatur Archangelus: *Ne timeas Maria.* Ibid. v. 30.

Quartum; Purissima & immaculata Virginitas: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Ibidem v. 34.

Quintum; Perfectissimum parendi studium, & accuratissima obedientia: *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Ibid. v. 38. Sextum; Fides viua: *Beata, que credidisti.* Ibid. v. 45.

Septimum; Humilitas: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Ibidem v. 38. Quæ vel vnica virtus Virginis, Deum è cælis in terras euocauit, teste Bernardo Homilia 1. super Missus est, in laudibus Virginis Matris, vbi ait: *Maria, etsi placuit ex Virginitate, tamen ex humilitate concepit.*

Vincula adeo robusta & valida, quæ vel ipsam Dei immensitatem & infinitatem, arctissimè constringerent, & ex cælis ad terras detraherent; ita, vt non citius hæc catena fuerit absoluta, & ardentissimis Mariæ votis in cælos transmissa, quàm: *Verbum caro factum sit.* Ioannis 1. v. 14. Sic

Origo & cause

mystica hæc altissimarum humillimæ Vir-
 ginis virtutum catena, aureâ illâ sed fabu-
 losâ Homeri (Iliados lib, 8.) catenâ, in-
 finitè nobilior validiorq; Deum è cælis
 hominibus attraxit. Atq; ita Deus omni-
 potens, excellentissimarum virtutum Vir-
 ginis amore captus, in eius sanctissimo v-
 tero, arctissimo & indissolubili vinculo
 vnionis hypostaticæ, æternaliter humanæ
 naturæ colligatus, compedibusq; morta-
 litatis nostræ constrictus à Virgine, & in
 carcerem humanitatis à Matris suæ amo-
 re, *dulci* illo *tyranno*, (sic amorem
 vocat S. Gregorius Nazianzenus *Oratione*
27. aliàs 28.) dulciter reclusus est. Quod
 olim Ieremias prædixerat: *Femina circum-*
dabit virum. Ierem. 31. v. 22. Et ipse Spiri-
 tus sanctus in Cantico Canticorum Salo-
 monis Cap. 7. v. 5. præsignificauerat: *Pur-*
pura Regis vineta canalibus; iuxta 70. In-
 terpretes: *Rex ligatus in transcursibus;*
 iuxta alios: *Rex stipatus canalibus;* iuxta
 alios: *Rex ligatus in tignis;* seu: *Rex*
liga-

Mancipatûs Mariani.

3

ligatus in domo. Transcursus ihu & canales, fuit virginalis ille, *cælum* à Sancto Ioanne Damasceno (*Orat. 2. de Natiuit. B. Mariae*) vocatus Deiparæ uterus, in quo, Rex æternæ gloriæ, suauiter ligaturâ humanæ carnis, ex purissimis sanguinibus Virginis Matris à Spiritu sancto formatæ, ligatus est. Sicq; Virgo Beatissima, domus Deo grata, dignum Dei Filio hospitium extitit. Miram sanè Virginis potentiam, quæ Unigenitum Dei Filium, è sinu æterni Patris, in suum Virginalem uterum euocauit; illumq; Fortem, *portantem omnia verbo virtutis sue* (ad Hebræos c. 1. v. 3.) humanæ mortalitatis ergastulo incarceratum, suisq; Virgineis visceribus catenatum, mundo edidit Saluatorem, infantemq; & vagientem Deum fasciando, *panni eum inuoluit, & reclinauit eum in praesepe.* Luc. 2. v. 7. *Quis dignè mirari valeat? Quis non obstupescat?* exclamat Sanctissimus Cardinalis Petrus Damiani *Serm. 61. in Natiuitate Domini, quod is, qui*

qui celi immensitate non capitur, in angusto presepio reclinatur? Qui electos suos stolâ immortalitatis induit, vilibus pannis contegi non contempsit. In stramine recubuit animalium, qui cibus est Angelorum. Qui marium procellas mitigat, qui aquarum abundantiam fluminibus subministrat, raras de Virgineo pectore guttas lactis expectat. Exprimitur lac ex vberibus Virginis, & in carnem vertitur Saluatoris. Felix ista Puerpera, quæ sic gaudet de fecunditate prolis; vt nequaquam doleat de amissione Virginitatis: quæ illum fouebat, à quo fouebatur; illum in vlnis gestabat, à quo totius mundi machina continetur. Stringitur à Matre puerilibus fasciis infantulus, qui cum Patre omnium rerum iura gubernat immensus. Hucusq; B. Petrus Damiani.

Miram vnigeniti æterni Patris bonitatem & benignitatem, qui cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Ad Philippenses 2. v. 7. & Ne-

Neq; hîc constitit Diuinus amor, Verbum illud æternum æterni Patris caro factum, fit cibus hominum in Eucharistico Sacramento; in quo Maiestas Diuina vnâ cum humanitate, sub speciebus panis & vini, ceu in dulci & suauî quodam carcere, tota simul & integra recluditur. Sic Dalila amor ille hominum, cælestem Samsonem Christum Iesum, fortissimis specierum Sacramentalium funibus vinctum ligat, ligabitq; vsq; ad finem mundi; quippè Deus *cum dilexisset suos, in finem dilexit eos* Ioan. 13. v. 1.

Primus itaq; vnigenitus Dei Filius, in Virginali vtero caro factus, virgineas compedes, & Parthenia vincula humanæ carnis in terris circumtulit, & in æternum feret: Matris suæ Sanctissimæ sacram Compedium & Mancipatûs, factus author & primus institutor.

Ad imitationem horum nobilissimorum actuum Christi Domini & Beatissimæ Virginis, meritissimò deuoti clientes Virginis, vltro ambiunt & profitentur, se esse
pro-

proprios seruos & perpetua Mancipia Augustissimæ mundi Imperatricis Virginis Mariæ; quæ propter seruæ & Ancillæ nomen, ad summam Dei Matris dignitatem exaltata; *Quia respexit humilitatem ancille sue*, canit ipsamet humilis Virgo; *ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Luc. i. v. 48. Atq; ita, propter summam sui depressionem, supremum Vniuersi Dominium, in cælis, & in terris, & in inferis, super Angelos & homines, sibi à Deo collatum obtinuit; iuxta illud D. Bernardi, Serm. de B. Virgine Mariâ, in illud Apocalips. 12. v. 1. Signum Magnum; *Meritò facta est omnium domina, quæ se omnium exhibebat ancillam.* Quod Virginis Dominium vt clariùs pateat, ex sequentibus discursibus planum fiet.

DISCURSVS I.

MARIA est nostra Domina, nos illius serui & mancipia naturaliter.

INter plurimas easque excellentissimas pretiosissimæ Parentis Mariæ Virginis dignitates ac prærogatiuas, quas ex vnicò illo, nec vnquam satis ab vllâ creaturâ

explicando Dei Matris titulo refluentes redundantesq; accepit, est etiam Dominium, quod illa à Domino Deo suo in res omnes omnino accepit.

Tanta enim est Maternitatis Diuinæ sublimitas atq; amplitudo, vt post innumera bona, quæ post sese in eam, cui diuino munere conceditur, naturam inducit, insuper eam vsq; adeò extollat, vt eam quodammodo ex ordine creaturarum reliquarum exemptam, faciat illarum Principem, Reginam, Hæredem, Dominam.

Neque id cuiquam aut absurdum aut nimium videri debet. Nam si Maternitas Diuina, Dei Matrem facit ipsimet Filio Dei atq; Deo vero venerabilem, affertque secum ius quoddam & potestatem, & singularem in eum authoritatem; quanto magis eadem Maternitas, Dei Matrem euehere super omnes creaturas, earumque Principem & Dominam constituere potest? Equidem tantum abest, vt mirum sit id dignitatis in Dei Matrem à Maternitate redundare, potius vt valde mirum es-

se debeat, si non redundaret. Cui enim post Deum æquè dignè conuenire in res omnes Dominium poterit, quàm Diuinæ Matri? Satis constat, Deum esse Naturalem Dominum rerum omnium, vt pote quarum sit author atq; fabricator. Constat etiam Filium Dei, secundam Diuinitatis personam ac Deum ipsum, esse Filium verum Matris suæ, videlicet Mariæ. Constat præterea, filios esse sub potestate, & pertinere ad possessionem parentum suorum, ob quod etiam subditi esse, & reuereri, atque obsequia præstare, & omni pietatis honore parentes prosequi tenentur, quibus hæreditario, possessionali, regali & regnatiuo iure subiecti sunt.

Nam cùm parentes sint filiorum causæ atque principia, à quibus Filii originem, existentiam, substantiamque suam totam trahunt, fit, vt Parentes filiorum suorum sint veluti quidam Dii, (ita Hierocles apud Ioannem Stobæum Serm. 77. Parentes, secundos ac terrestres quosdam Deos, & Deorum imagines appellat) & spectato nudo

nudo iure naturali, habeant ius vitæ in filios, adeo, vt illos seruos sibi facere, & pro se in seruitutem dare valeant (vti ex Cap. 21. Exod. v. 7. doctissimus Leonardus Lessius, de Iustitiâ & Iure lib 2. c. 5. dubit. 4. n. 17. colligit) filiorum autem subditi atque serui, seclusis legibus positiuis, esse non possint: fit etiam, vt parentibus filii honorem prope Diuinum, quem Pietatem vocamus, debeant, subiectionemque illis omnem, ipsâ etiam seruiti, si quæ est, plenior ac efficacior, impendere teneantur. Neque ab eâ obligatione Dei filius exemptum se esse voluit, sed quidquid potest Filius Matri debere, id ille Virgini summâ voluntate & debere voluit, & præstare, iuxta illud Lucæ 2. v. 51. *Et erat subditus illis.*

Quæ res si ita se inter filiorum ipsorum personas atque suos parentes habet, quantò magis ita se habebit quoad res & bona filiorum? Vtique si filii sunt naturâ suâ serui parentum, & parentes sunt naturâ suâ ipsorum Domini, multò magis re-

rum ad filios pertinentium, & filiis naturaliter subiectarum, etiam Domini esse censendi erunt. Atque ita cum pretiosissima Virgo Maria, sit vera & naturalis Dei Mater, verè naturaliterque censenda est Domina, tam Filii sui Dei, quàm rerum omnium ipsius dominio subiectarum.

Accedit, quòd cum dominium Diuinum in res omnes, sit attributum Dei, ipsi Deo innatum atque connaturale; Deus autem sese Genitrici suæ, cum totâ substantiæ, perfectionumque plenitudine infudit, communicauit, & filiali iure subiecit: quid tandem causæ est, cur illi eisdem, Domini sui perfectionem, perinde vt omnia alia bona sua non communicauerit, non infuderit, non contulerit, atque omnem sibi subiectam creaturam, vnà secum ipsi non subiecerit? Certè, amplius longè, imò supra omnem modum est, semetipsum Deum, naturalem omnium Dominum, Virgini Matri subiecisse, quàm res creatas eiusdem potestati atque

dominio subdidisse. Subiecta igitur est Matri Dei omnis creatura, & in dominium illius redacta, & redacta quidem naturaliter, adeo, vt nescio quid derogatum videatur Maternitati Diuinæ, si hoc dominium in res omnes Dei Matri negatum foret.

Iam verò cum inter omnes res creatas, non postrema portio sit humanum genus; eius quoque (vt breuiter & disertè loquar) dominium necesse est ad Dei Matrem, cum Diuinâ maternitate defluxisse. Quare Maria Vrigo totiûs humani generis est naturalis Domina, totumque humanum genus est illi tanquam naturali Dei sui auctoris Genitrici naturaliter subiectum, & seruitii possessionisque iure subditum. Adeo, vt quisquis Deum, authorem, Dominumque suum (prout par est) recognoscit, idem etiam Dei Domini sui Matrem, tanquam suam legitimam naturalemque Principem ac Dominam, seruili subiectione suâ venerari, & se subditum, seruum, Mancipiumque profiteri teneatur.

Age

Agè igitur, ô homo, quisquis te Dei subditum agnoscis, agnosce te simul subditum Dei Matris: & siquidem honorare Deum tuum auctorem, (vti par est) desideras; Matrem quoque ipsius, tanquam Auctoris tui Auctorem honorare, ne omitte. Tribue hunc inter alios honores honorem Deo tuo, vt propter eum honores Matrem quoque Dei. Cui si tu propter Deum tuum, cuius illa Mater est, subditum esse te amaueris; ne dubita, quòd & illa te, propter Deum filium suum, defendere, protegere, curare, amare, ditare, tanquam rem peculiumque suum, nunquam omittet. Et quæ tua sub tantâ Dominâ securitas, felicitas, dignitas?

DISCURSUS II.

MARIÆ SERVI SUMVS, QVIA
ipsi in seruos à Deo Filio donati

sumus.
NON est hæc vna tantum ratio subii-
 cien-

ciendi nosmetipsos Dei Matri, atque in seruos mancipiaque tradendi, quòd illi naturali iure, prout dixi, subiecti sumus. Superfunt aliæ non pauca, quas æquè dignum est à nobis cognosci, & quibus nos, ad seruiendum Deiparæ, tanquam Dominæ nostræ, induci compellique conuenientissimum est.

Ac inter alias, est etiam illa, quòd sumus Deiparæ à Deo filio suo donati & subditi. Ex eo enim tempore, quo Dei Filius factus est homo, & factus est Filius Virginis, inter alia ineffabilia diuinæ suæ opulentia munera, hoc etiam pignus contulit, quòd illam Hæredem & Dominam vniuersorum constituit, non tantum hominum, sed omnium penitus Entium à se conditorum. Nam si Dei Filius seipsum ab iure & possessione maternâ eximere noluit, sed propter nostram salutem, & propter illius reuerentiam, sese illi subdidit & donauit; quomodo non etiam omnes nos secum vnâ

B eidem

eidem subdidit & donauit? Donauit sane, & donationem istam tribuit, partim Diuinæ suæ Maieſtati atque liberalitati; partim Matris suæ eminentiſſimæ dignitati; partim noſtræ, qui tantâ Dominâ & Patronâ ſupra modum indigebamus, neceſſitati. Si Apoſtolo argumentari ſic licuit: Si, inquit, Deus *proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* Ad Roman. 8. v. 32. Vtique & hoc argumentum validum eſt: Si Dei Filius ſeipſum Virgini Matri pro nobis ſubiecit: quomodo non etiam ſecum omnes nos illi donauit?

O gaude, atque ſupra modum omnem exulta homo, de hac ſorte, de hac tuâ ſub Dominium Diuinæ Matris ſubiectione; & non tantum moleſtè ne fer te ſubiectum & donatum eſſe illi à Domino tuo, ſed potiùs gratulare tibi hanc tam felicem ſortem, & pro tuâ parte ſi quid amplius addere præuales, ius hoc Dei Ma-

eris in te, confirma, adauge, innoua; certus omnino, nullam libertatem huic Marianæ seruituti, nullam dignitatem huic Mariani Mancipii conditioni, comparari posse.

DISCVRSVS III.

MARIÆ SERVI SVMVS, QVIA
ab illâ redempti à seruitute sumus.

Quid? quòd ipsa Virgo Dei Mater seruos nos suos atque Mancipia effecit, & non vno quidem modo. Primò certum est, nos fuisse naturâ filios iræ, filios peccati, seruos diaboli, captiuos mortis, tam temporalis quàm æternæ; à quâ infelici conditione, nos nec liberari (stante Dei decreto) potuimus, nec sumus liberati, nisi per consensum, per illud superbenedictum Fiat, Dei nostri Matris. Itaq; consensus illius, à seruitute Diaboli liberauit nos; & quomodo non seruos ipsius constituit etiam nos?

S. Augustinus Serm. 17. in Natali Domini, qui est Sermo 21. de Tempore, expendens colloquium Virginis Sanctissimæ cum Gabriele, Magni illius Mysterii Incarnationis Dominicæ paranympho, & deliberationem in assentiendo dictis Angelicis; Lucæ i. v. 34. & sequentibus, sic alloquitur Virginem Deiparam: *Expandat nunc fides splendens vteri pulchra tentoria, obumbret virtus, spiritus sibilet naturali calore depulso, tenuis Virginem aura resoueat, & fluente refrigerio spiramentis celestibus ventiletur, alius Virginalis fertis verecundia coronetur. Flammeus ibi rosa fulgor anhelet, albens liliū candicet, mollis viola rutillet, purpurei spargantur flores, & vario nitore depictus Christi thalamus exornetur. Responde iam Virgo sacra. Vitam quid tricas mundo? Assensum tuum Angelus prestolatur, inde est quod nuncius iste moratur. Iam audisti, Spiritus Sanctus*
super-

superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, vt prolem gignas, & virginitatem non perdas. Ianua celi quondam per Adam clausa iam sonuit, per ipsam nuncius iste processit. Deus in portâ est, Angelum quem moraris expectat. O beata MARIA, seculum omne captiuum, tuum deprecatur assensum, te Deo mundus sue fidei obsidem facit, per te parentum suorum iniurias abstergi deprecatur. Ipse prior qui offensus est misit, claustrum quod iniquitas nostra caelo infixerat, reserauit. Est nobis aditus, si assensus tuus fuerit commodatus. Et nobis succurris, & tibi: quia nobis pena succussit, & tibi nuptias filio suo in tuo thalamo pater preparabit. Deus in ipsis sponsalibus gaudiis relaxat, quidquid eum offenderat mundus. O & tu Angele, tanti Regis nuncie, & secreti diuini legate, qui ex palatio imperatorie maiestatis indulgentiam reddis criminosis, vitam mortuis, & pacem sacram attulisti captiuis, vrge Virginem, non de Dei munere diffidentem, sed de mune-

ris magnitudine cogitantem. Faue parti-
 bus seculi, conscius secretorum celi: leta-
 buntur socij tui, si negotium iuueris mundi.
 Nos à vestro consortio impietatis mucro di-
 uisit, per vos de reditu nostro tractatur. In-
 spice squallentem nostri carceris miseriam,
 & loquere festinus ad Mariam; Vsque quo
 moraris, ô Virgo, nuncium festinantem?
 Intuere Deum in celi me vestibulo susti-
 nentem, responde verbum, & suscipe fili-
 um. Da fidem, & senti virtutem. Pande
 sinus roseos virgo perpetua, fides tua modò
 aut aperit celum, aut claudit. Hæc more
 suo satis augustè Augustinus. Quod
 ipsum repetit Sermone 1. in festo Annun-
 ciationis Dominicæ, qui est 18. de San-
 ctis.

Et mellifluus Bernardus Hom. 4. super
 Missus est, supplicabundus sic Virginem
 Sanctissimam deprecatur: Audisti quia
 concipies, & paries filium, audisti quod non
 per hominem, sed per spiritum sanctum: ex-
 pectat Angelus responsum, tempus est enim

DISCVRSVS III.

29

vt reuertatur ad Deum qui misit illum, Expectamus & nos o Domina verbum miserationis, quos miserabiliter premit sententia damnationis. Et ecce offertur tibi pretium salutis nostræ, statim liberabimur si consentis. In sempiterna Dei verbo facti sumus omnes, & ecce morimur: in tuo breui responso sumus reficiendi, vt ad vitam reuocemur. Hoc supplicat à te o pia Virgo flebilis Adam cum miserâ sobole suâ exul de paradiso, hoc Abraham, hoc Dauid. Hoc ceteri flagitant sancti Patres, Patres scilicet tui, qui & ipsi habitant in regione vmbre mortis. Hoc totus mundus tuis genibus prouolutus expectat. Nec immerito, quando ex ore tuo pendet consolatio miserorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum, salus denique vniuersorum filiorum Adam, totius generis tui. Da Virgo responsum festinanter. O Domina responde verbum, quod terra, quod inferi, quod expectant & superi. Ipse quoque omnium Rex & Dominus, quantum concupiuit decorem

tuum

tuum, tantum desiderat & responsionis assensum, in qua nimirum proposuit saluare mundum. Et cui placuisti in silentio, iam magis placebis ex verbo; cum ipse tibi clamet è caelo: *O pulchra inter mulieres, fac me audire vocem tuam. Si ergo tu eum facias audire vocem tuam, ipse te faciet videre salutem nostram.* Hæc Bernardus.

Omnino si consensus noster in suggestionem diaboli, valuit nos facere seruos diaboli: quare consensus Deiparæ in voluntatem & Incarnationem filii Dei, & in liberationem nostri, non valuerit nos facere seruos Dei Matris? præsertim ille consensus, cum sine hoc eius consensu, secundum æternum Dei decretum, à captiuitate inferni non fuerimus liberandi.

Vnde exclamauit Augustinus Serm. I. in festo Annunciat. Dominicæ supra citato: *O beata Maria, quis tibi dignè valeat iura gratiarum ac laudum præconia rependere, quæ singulari tuo assensu, mundo succurristi perditio? Quas tibi laudes fragi-*
litas

litas humani generis persoluat; qua solo tuo commercio recuperandi aditum inuenit?

Iam verò non tantùm consensu voluntatis suæ in Conceptionem filii Dei, saluauit nos pro suâ quidem parte Deipara; verùm etiam pretium redemptionis nostræ, ipsa suo modo pro nobis impendit & percoluit. Partim, quando de viscerum suorum sanguine, corpulentam illam substantiam, atq; adeo humanam naturam & vitam, Filio Dei nostro Redemptori libens subministravit: partim, quando sub tempus Passionis & mortis Unigeniti sui atq; Patris æterni, pro nobis in cruce, non tantùm sanguinem, qui quodammodo fuit eius, hoc ipso quia fuit Filii eius; sed etiam ipsummet Unigenitum dilectissimum Filium suum, pro nobis Patri æterno, voluntatis & oblationis suæ gladio immolauit.

Si enim, quia Dei Filius sese pro nobis obtulit vsq; ad mortem, Liberatores noster est: & si Pater æternus, qui proprio filio

non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, etiam Liberatoris nomen apud nos meritò obtinet: cur non etiam (modo quidem suo & proportionato) Deipara, quæ illum eundem Filium verè suum, pro nobis voluntate suâ Heroicâ, obtulit, Liberatrix nostra à seruitute peccati, & captiuitate diaboli censeatur?

Possumus adhæc dicere, Virginem Sanctissimam concurrisse ad opus redemptionis nostræ, & còoperatam fuisse nostræ salutis, vnde possit appellari Redemptrix nostra; quia cum Christo Filio patiente pro peccatis nostris, ipsa quoque patiebatur. Ita ipsamet Deipara Virgo testatur, alloquens Sanctam Birgittam ex sanguine Regum Sueciæ oriundam, l. i. Reuelationum c. 27. *De quot venis sanguis eius exiuit pretiosus, quasi tot lanceis cor meum perforatum est. Et infra c. 35. Propterea audacter dico, quia dolor eius erat dolor meus, quia cor eius erat cor meum. Sicut enim Adam & Eva, vendiderunt mundum pro*

*vno pino; sic Filius meus & ego, redemimus
 mundum quasi cum vno corde. Quod ip-
 sum eleganter expressit Arnoldus Car-
 notensis Abbas Bonæuallis in Sermone
 de Laudibus Mariæ, qui habetur in secun-
 dâ parte Tomi 12. Magnæ Bibliothecæ
 Patrum, dum ait: Fugientibus Apostolis, in
 faciem filij se opposuerat mater, & gladio
 doloris animæ eius infixio, vulnerabatur spi-
 ritu, & conrucifigebatur affectu: & quod
 in carne Christi agebant clauis & lancea,
 hoc in eius mente compassio naturalis &
 affectionis maternæ angustia. Stabat ante
 crucem, non minor quàm Matrem Chri-
 decebat. Fortasse autem quia in morte ꝑ
 intelligebat redemptionem mundi, etiam
 suâ ipsa morte se aliquid estimabat publico
 muneri addituram. Et ad initium citati
 Sermonis idem Arnoldus sic ait: Moue-
 bat eum matris affectio, & omnino tunc e-
 rat vna Christi & Mariæ voluntas, vnumq;
 holocaustum ambo pariter offerebant Deo:
 hec in sanguine cordis, hic in sanguine
 carnis.*

Hinc

Hinc meritò Sancta Mater Ecclesia, in Litanis, appellat Virginem sacratissimam; *Speculum Iustitiæ*. Sicut enim in Speculo, omnia quæ illi opponuntur, repræsentantur: Sic in Virginali corde & animâ Deiparæ Virginis, tanquam in speculo mundissimo & sine omni maculâ, non solùm virtutes omnes, generali nomine Iustitiæ comprehensæ, in summo & perfectissimo gradu reluxerunt; sed etiam Iustitia Dei punitiva & vindicatiua. Siquidem æternus Pater, offensus naturæ humanæ, ob peccatum patrum nostrorum Parentum, cùm egresset quasi ad certamen, *in salutem populi sui, in salutem cum Christo suo quasi præliaturus; Habacuc c. 3. v. 13. & propter scelus populi sui percussisset eum; Isaïæ 53. v. 8.* Atq; ita vnigenitus Dei Filius, à Patre suo æterno, iustissimè irato hominibus, *vulneratus esset propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostra: Ibid. v. 5.* tunc omnes illæ pænæ, quæ innocenti

Chri-

Christo, à Patre irato infligebantur, Matrem afflictam & dolentem mirè cruciabant & torquebant; omnesque illi dolores, plagæ, vulnera, flagella, spinæ, quæ in carne patientis Filii recipiebantur, in compatientis Matris amaro corde altissimè inprimebantur. Optimè igitur Virgo hæc Sancta *Speculum Iustitiæ* vocata est. Vnde Ioannes Lanispergius Carthusianus Homil. 48. de Passione, Deiparam Virginem, *Còoperatricem Redemptionis nostræ* nuncupavit.

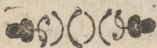
Ex hoc ergo beatam te dicent, ô MARIA, omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuisti: In te enim Angeli letitiam, iusti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Merito in te respiciunt oculi totius creature, quia in te, & per te, & de te, benigna manus omnipotentis quicquid creauerat, recreauit, ait S. Bernardus Serm. 2. in die Pentecostes.

Potest utiq; & debet censeri, (absque
iniu-

iniuriã seu Patris æterni, seu IESV Christi filii Dei, in quorum honorem, honor iste Dei Matris redundat) at si censerì debet, necesse est protinus, vt nos Virginis Dei- paræ seruos & Mancipia emptitia fateamur, agnoscamus, & tanquam talia geramus.

O sanè geramus; & quemadmodum Christo Domino gratias agentes dicimus: *Redemisti nos Deo in sanguine tuo: & fecisti nos Deo nostro Regnum, &c.* Apocalips. 5. v. 9. 10. ita quoque modo suo dicamus Deiparæ: *Redemisti nos Dei Mater in sanguine tuo, quem in Filio tuo IESV Christo fudisti, & obtulisti pro nobis, & fecisti nos tam Deo nostro, quàm ipsi tibi Regnum, & seruos, & Mancipia. Posside nos, & habe nos seruos æternos, &c.*

DISCVRSVS IV.

MARIÆ SERVI SUMVS, QVIA
infinita beneficia ab illâ accepimus.

I Vuat adhuc Iura Domini Mariani, & nostræ apud illam & ad illam seruitutis vestigare; non enim vno iure serui illius sumus, & vtinam esse nos sciamus, velimus, conemur; vtinam non serui tantum, aut Mancipia, sed etiam iumenta esse contendamus, vt illi verè dicere possimus: *Vt iumentum factus sum apud te; & ego semper tecum. Psal. 72. v. 23* Sumus itaque serui & Mancipia Matris Dei Mariæ, iure beneficiario.

Quia enim incredibilia, infinita, supra modum maxima reportauimus & reportamus in horas singulas atq; momenta, tam in corpore quàm in animâ, tam in vitâ quàm in morte beneficia, quorum pleraque totius mundi, totiusq; vitæ dispendio comparare meritò deberemus,

reportamus, inquam, beneficia à Gloriosissimâ Dei Matre; ideo nullo modo subterfugere ius seruitutis, conditionemq; Mancipii possumus; sed omnino nos eius esse vernaculos atque seruos fateri millies meritò compellimur.

Præsertim, cùm nullâ prorsus aliâ ratione, dignum rependere obsequium tantæ nostræ Benefactrici, munificentissimæq; Patronæ, possumus; quàm vt nos illi in Mancipia tradamus.

Si enim Tobias iunior, Angelo Raphaëli, pro pauculis sibi, Patri suo, vxori suæ præstitis bonis, in seruum se, aliter compensare nesciens, dabat; *Tobie c. 9. v. 2.* quid nos facere par est, post tot accepta à Sanctissimâ Dei Genitrice beneficia? vt iis recensendis, non tantùm omnia vitæ nostræ, sed etiam æternitatis ipsius momenta, nunquam sint suffectura.

Quod enim quæso beneficiorum genus desideratur in nos à Dei Matre? quid habemus, quid sumus, quid possumus, quod

quod non post Deum, vni Matri Dei acceptum, conseruatumque tribuere, si iusti sumus & grati, cogimur? Sumus, viuimus, sani existimus, integri manemus! Deiparæ donum est. Sumus Christiani, & à cultu veri Dei vero non alieni, in tali statu, in hac ætate, loco isto, tempore tali, cum his? Deiparæ donum est. Sumus in gratiâ Dei? eiusdem donum est. Viuimus in peccato, & adhuc viuimus? donum etiam illius est, quòd scilicet toleremur, & pænna arceatur à nobis, & detur tempus pœnitendi.

Dies deficiet, si omnia quæ publicè quæ priuatim beneficia accipit quisque à Virgine, recensebo. Breuissimè dico: quicquid accidit nobis boni, quicquid non accidit mali, Deiparæ beneficium est. Nos ipsi, quod & quidquid sumus, eius munere sumus. Et nondumne serui eius Mancipiaque sumus? insanit qui nescit, insanit qui non gaudet, insanit qui non curat esse Mancipium, esse iumentum

tum Mariæ. Curemus igitur omnes, & ab hac horâ nos illius esse seruos agnoscamus, gratulemur, faciamus.

HISTORIA DE MARINO,
Fratre B. Petri Damiani, Mancipato
seruo Deiparæ VIRGINIS.

B. PETRVS DAMIANI EX ORDINE S. Benedicti, S. R. E. Cardinalis, Episcopus Ostiensis, (qui teste Card. Bellarmino lib. De Scriptor. Ecclesiasticis, obiit Anno Domini 1072.) Tom. 3. Opusculo 33. cap. 4. aliàs lib. 2. Epistolar.

Epistola 14.

QVOCIRCA quòd fratris mei Damiani, tunc Archipresbyteri, deinde Monachi, relatione didici, nisi me fallat obliuiosa memoria, fideliter narro. Alter enim frater meus, Marinus nomine, laicus quidem habitu, sed timoratus Spiritu, ingrauescente pulmonis ac pectoris valetudine, tandem ad extrema peruenit. Interea cuiusdam
dici

diei iam illucescente diluculo, repente
cepit quasi cuilibet aduentanti gratula-
bundus aggliscere, iucundanter hilares-
cere, & festiuâ serenitate vultus alacri-
ter assultare: mox & in verba prorumpens,
cum magno animaduersionis impulsu
circumfidentes alloquitur: *Leuate,*
inquit, leuate, ac Dominae meae reuer-
enter assurgite; deinde aliorum muta-
tæ vocis eloquium dirigens, aiebat: Et
quid est Domina mea, Regina cæli, &
terre, quia visitare dignata es pauper-
culum seruum tuum? Benedic me, Domina
mea, & ne patiaris in tenebras ire, cui lu-
cem tantæ præsentia contulisti. Cùm i-
gitur huiusmodi sermones impleisset;
ecce Damianus, qui scilicet illi, sicut &
mihî erat germanitate coniunctus, per-
solutis Deo nocturnis officiis, ab Eccle-
siâ redit. Quid circa fratrem languidum
ageretur, inquit. Ille verò certum se
quidem de vicina morte testatur, sed ad-
uersus assidentes probrosâ redargutione

conqueritur. Heu, heu, frater, inquit, quàm ignaros, quàm imperitos, atque irreuerentes habemus, & sine disciplina domesticos? & tu vir strenue Bonizo (erat enim illic inter eos diues quidam huius vocabuli, ille negotiator) quomodo sedere potuisti ad Reginae cælestis aduentum? Venit Regina mundi; & vos assurgereneglexistis? Venit Mater Imperatoris æterni; & vos eius præsentiam ignobilem deputastis? Ad quod Bonizo Deliras, inquit, adhuc, & ægritudine dementatus, hæc vana profundis; aut verum est forte, quod loqueris? Nobis certè vana hæc videntur, & friuola. Ad hoc ille: Num ignoratis, ait, quia languor iste, quem patior, nunquam alienarum mentes ægrotantium consuevit? Firmiter igitur, & absque vllâ prorsus ambiguitate cognoscite, quoniam Angelicis comitata vestigiis Beata Redemptoris nostri me Mater inuisit, hilaritatem mihi sereni vultus ostendit: benedixit me

& protinus abiit. Cùmque paulo post ille defunctus esset, senex quidam Presbyter, Seuerus nomine, qui nimirum spiritalis eius Pater extiterat, retulit: quoniam longè ante dum vegetus adhuc, & sanitate floreret incolumis, depositis nudatus exuuiis, collo corrigiam, quàm cingebatur, innexuit: altari se Beatæ Dei Genitricis, velut seruale Mancipium, tradidit: mox se quasi seruum malum coram Dominâ suâ fecit verberibus affici, dicens: Domina mea gloriosa, Virginalis munditiæ speculum, & omnium norma virtutum, quàm ego te miser, & infelix offendi per obscænam carnis meæ putredinem? & eam, cuius tu Mater & auctores, violauit mei corporis castitatem? nunc itaque, quod solum remediū superest, me tibi famulum trado, tuæ ditionis imperio substrati cordis colla submitto. Flecte rebellem, suscipe contumacem; nec tua pietas respuat delinquentem, cuius intemerata Virginitas perit

perit vitæ pietatis Auctorem. Per istud ergo munusculum seruitutis meæ, tibi nunc offero censum, & amodo, ac deinceps quoad vixero, certi canonis appendam annuale tributum. Quendam ergo pecuniæ summam in altaris crepidine posuit, & sic de misericordia quam quaesierat confusus, abscessit. Non igitur fortassis hanc, sed huiusmodi frater meus de fratre narrauit historiam, cuius etsi præ obliuione verba non teneo; saltem in quantum mihi possibile est, à relatis quadam similitudine non recedo. Confessionis igitur iste versiculus ad relata, vel referenda mihi cuncta proficiat; meque in quibus ignoranter oberro, coram supernis obtutibus excusabilem reddat.

Hec ad verbum B. Damianus.

HISTORIA D'E WALTERO
de Birbach, viro potenti ac nobili, Du-
cis Louanii confanguineo, in sæcus
lari militiã celebri, sed Mancipatu
Mariano celebriori.

CÆSARIUS ORDINIS CISTER-
ciensis, (qui vixit ad Annum Domini
1222. tempore Honorij Pape III.)
lib. 7. Histor. memorabil. .c. 39.

WALTERVS, inquit Cæsarius,
Sanctam Dei genitricem ab ipsã pu-
eritiã cepit inuocare, & ex intimo cordis
affectu diligere, atque ieiuniis, eleemosy-
nis, & missarum celebrationibus honorare;
licet enim corpore deditus esset tornea-
mentis, corde tamen totus erat in obsequio
B. Virginis. Deinde cum nonnulla Deipa-
ræ in eum beneficia narraffet Cæsarius,
subiicit: Considerans, inquit, Walterus
adhuc in seculo positus, tanta circa se B. Dei
Genitricis beneficia, in tantum in illius a-
more

38 *Historia de Waltero de Birbach.*

more accensus est, ut in quadam paupere Ecclesiâ in eius honorem dedicatâ, conscio Sacerdote, sune collo suo iniecto, Seruum gleba se illi super Altare offerret, soluens singulis annis censum de capite suo, qualem serui originarij soluere consueuerunt. Et quia propter honorem Reginae caelestis se tam valdè humiliavit, ipsa suum dilectum valde glorificauit. Hæc Cæsarius. Quæ porrò benenolentiæ signa Deipara huic Waltero antea ostenderit, colligere licet ex quadam re plane admirabili, quam Cæsarius eodem loco recenset: Cum, inquit, quodam tempore inter multos Walterus stans, Missam audiret, Sacerdos ut in canone calicem leuauit, crucem auream sub eius pede conspexit, cui annexa fuit cartula, hæc continens verba: Crucem hanc defer ex parte meâ, (MARIÆ scilicet Matris Christi) amico meo Waltero militi prope Birbach. Quam cum Sacerdos legisset, post completionem Missæ, pulpitum ascendit, & clamauit: Est ne aliquis hîc miles,

Historia de Waltero de Birbach. 39

miles, qui vocetur *Walterus de Birbach* & Respondentibus quibusdam: *Ecce iste est. Sacerdos eum seorsum duxit, Crucem porrexit, & ubi illam inuenerit, vel quis miserit, intimauit. Quam letus suscipiens, in cenobio Hemmenrode postea conuersus, eam Abbati resignauit. Et infra subdit: Cuius Crucis aurum tanti est fulgoris, ut omne aurum in eius palleseat comparatione.* Hæc Cæfarius. Hic porro *Walterus*, non solum Cisterciensem Ordinem, in Monasterio quod *Hemmenrode* dicitur, ingressus est, ubi *Cæfarius* eiusdem cænobii monachus, qui hæc literis mandauit, eum familiariter cognouit; sed etiam ibi vitam duxit, sanctitate & erga Virginem pietate conspicuam. Tandem Dei genitricem eum vocante, transiit ad patriam, miraculorum signis, quæ loco citato recensentur, post obitum clarus.

Ex hac duplici historiâ, constat primò; Modum tradendi se in Mancipium

C

pium

40 *Historia de Waltero de Birbach.*
pium Deiparæ Virgini, benè olim,
nempe ante annos quingentos quin-
quaginta nouem, in Ecclesiâ Catholi-
câ, à Christi fidelibus fuisse vsurpatum;
idq; à viris sanctitate & pietate illustri-
bus, ex sanctissimo Ordine, Magni illi-
us omnium cænobitarum in Occiden-
te Patriarchæ, Sancti Benedicti; & ex
deuotissimâ Religione Cisterciensium,
ante annos quadringentos quinque.
Quem sacrum Mariæ mancipatum, vt-
pote laudabilem, celeberrimi & anti-
qui Ecclesiæ Romanæ Scriptores, Petrus
Damiani, & Cæsarius, suis scriptis
comprobârunt. Secundò ex supra posi-
tis narrationibus patet; vsum hunc
mancipationis Marianæ, valde place-
re & cordi esse Deiparæ Virgini, quod
ex fauoribus & gratiis, Marino & Wal-
tero abundè & liberaliter ab illâ præsti-
tis, clarum est. Tertiò denique ex præ-
dictis historiis colligitur, quadruplex
munus & officium mancipii Mariani,

Primum

Historia de Waltero de Birbach.

Primum est, vt debitam reuerentiam & honorem Dei Matri exhibeat, illamque semper ac vbique laudet & veneretur. Alterum est, vt eius imperio & iussis in omnibus promptissimè & perfectissimè obediat. Tertium, vt certis temporibus pensionem operum & laborum suorum, vice tributi, Domine suæ offerat. Quartum denique, vt symbolum seu seruire signum mancipatûs, v.g. vinculum aliquod, pedicas vel manicas, aut catenulam secum perpetuò gestet. Hæc enim omnia, quemlibet seruum alicui mancipatum decent. Sed ex his nonnulla in sequentibus fusiùs explicanda sunt.

DE CVLTV ET VENERATIONE,
*quam seruus mancipatus Deipare
Domina suæ prestare tenetur.*

QUicumque sese fidelem seruum & mancipium Calorum Regine (vti omnes debent) profitetur,

fitetur, illam, vt veram, legitimam, &
 naturalem Dominam suam, summo
 studio venerari & reuereri debet :
 idque non simplici aliquâ veneratio-
 ne; sed cultu & adoratione hyperdu-
 liæ, quæ est quid medium, inter latri-
 am & duliã. Siquidem triplicem
 sacrum cultum & venerationem Ca-
 tholici Doctores communiter statu-
 unt : Latriæ, Dulix, & Hyperdulix.
 In latriã, cultum & honorem soli Deo
 præstandum, siue, seruitutem soli Deo
 debitam, constituunt. Duliã, excel-
 lentibus creaturis, cultu & honore
 quodam, latriæ impari, dignis, assignant.
 Hyperduliã, vel vt alii vocant, Ma-
 iorem Duliã, singularem quendam
 cultum intelligunt, qui creaturis ad
 Deum propius accedentibus, vt Chri-
 sto secundum humanitatem, & Deiparæ
 Virgini, congruat. Iam verò, quis post
 Christum Dominum propius accedit
 ad Deum Matre Dei? S. Ioannes Da-

masculenus orat. 1. de Natiuit. B. Mariæ
 Virginis, sic alloquitur Deiparam: *Tot
 ra pulchra, tota proxima Deo. Ipsa enim
 supergressa Cherubinos, & supra Sera-
 phinos euecta, Deo es propinqua; nem-
 pe Maternitate. Quæ prærogatiua ma-
 ternitatis facit, vt maxima reuerentia
 debeat Beate Virgini, ex speciali af-
 finitate, quam habet ad Deum, vt egre-
 gè docet S. Thomas 2 2. q. 103. ar-
 tic. 4. ad 1. & 3. p. q. 25. art. 5. in corp.
 vbi ait: *Cum igitur Beata Virgo sit pu-
 ra creatura rationalis, non debetur ei a-
 doratio latriæ: sed solum veneratio du-
 lie, eminentius tamen quam ceteris
 creaturis, in quantum ipsa est Mater
 Dei. Et ideo dicitur, quod debetur ei,
 non qualiscunq; dulia, sed hyperdulia.*
 Hinc etiam Beati, singulari honore &
 cultu Beatissimam Virginem colunt in
 Patriâ, ob eandem maternitatem Dei,
 vt optimè Dionysius Carthusianus, de qua-
 tuor hominis nouissimis art. 61. circa*

finem, vbi tractat de Sanctorum in celo gaudio, ex presentia & aspectu gloriosissimæ Virginis Matris filii Dei, obseruauit, inquit: *Gaudent præsertim in eâ, & de eâ, & de eius excellentiâ ac honore: eò quòd ipsa sit Mater veri Dei, Comparentalis Deo Patri, eundem filium habens cum illo: quod est dignitas quodammodo infinita, propter quam tota Curie celestis militia, singulari præcipuoq; honore eam deuotissime veneratur, tantoq; abundantius congratulatur excellentiæ eius, quanto feruentius diligit eam: & quanto quis Beatorum misericordiam maiorem ab eâ, & per eam, à Deo est consecutus, tanto præcordialius diligit eam & honorat, ac ei in omnibus istis congaudet.* Hæc Dionysius.

Maximam sane dignitatem trahit secum maternitas Dei in Virgine Matre, per quam è communi aliarum creaturarum ordine exempta, ad altissimum præminentiz & excellentiæ

tiã gradum, Mater Dei euecta est; & ita quidem, vt Deus, digniorem, nobiliorremque creaturam Matre Vnigeniti sui de thesauris omnipotentia suã producere non possit. Vnde Angelicus Doctor 1. p. q. 25. art. 6. ad 4. ad propositam quæstionem: Vtrum Deus possit meliora facere ea quæ facit? verissimè respondet: *Dicendum, quod humanitas Christi ex hoc quod est vnita Deo: & Beatitudo creata ex hoc quod est fruitio Dei: & Beata Virgo ex hoc quod est Mater Dei, habent quandam dignitatem infinitam ex bono infinito quod est Deus: & ex hac parte non potest aliquid fieri melius eis: sicut non potest aliquid melius esse Deo.* Eleganter quoq; Seraphicus Doctor, tomo 6. Operum, in Speculo B. Mariæ Virginis, lect. 10. aliàs c. 8. ait: *Mater Domini, Mater & Virgo, Mater est dignissima. Ipsa est Mater, quæ tali Filio est decen-
tissima. Ipsa Mater est, cui talis Filius*

decentissimus fuit. Ipsa est, quâ maiorem Deus facere non posset. Maiorem mundum posset facere Deus, maius celum posset facere Deus: maiorem matrem quàm Matrem Dei, non posset facere Deus. Hæc S. Bonaventura. Nihil in mundo, ait S. Proclus Archiepiscop. Constantinop. apud S. Ioannem Damascen. epist. de Trifagio, cum Dei genitrice Mariâ comparandum est. Res omnes conditas, ô homo, cogitatione peragra, ac perspice, an quicquam sit, quod Sanctam Dei genitricem æquet aut superet. Terram vndiq; lustra, mare circumspice, ærem inuestiga, homines animo perscrutare, virtutes omnes ab oculorum sensu remotas cogitatione complectere, ac vide, an in omnibus rebus conditis sit vllum eiusmodi miraculum, vt MARIA.

Præclarè fatis B. Petrus Damiani tom. 2. serm. 44. qui est 1. in Natiuit. Beatissimæ Virginis Mariæ: Quid

grax-

grandius Virgine Mariâ, quæ magnitudinem summe diuinitatis intra sui ventris concludit arcanum? Attende Sera-
phin, & in illius superioris nature super-
uola dignitatem: & videbis quidquid
maius est, minus Virgine, solumq; opifi-
cem opus istud supergredi. Mox enu-
meratis variis modis quibus Deus re-
bus creatis inest, subdit: Quarto modo
inest Deus vni creaturæ, videlicet Mariæ
Virgini identitate, quia idem est, quod
illa. Hic taceat, & contremiscat omnis
creatura, & vix audeat aspicere tante
dignitatis, & dignationis immensitatem.
Dominus tecum, inquit Archangelus.
Habitat in Angelis Deus, sed non cum An-
gelis, quia cum illis eiusdem non est es-
sentie. Habitat Deus in Virgine, habitat
cum illâ, cum quâ vnus natura habet
identitatem. Hucusque satis subtiliter
B. Petrus Damiani, Identitatem hanc
quandam Mariæ Virginis cum Deo,
clarius expressit S. Augustinus tom. 9.

tra ct. 8. lib. de Assumpt. B. Mariæ Virgi-
 nis, c. 5. inquit: Caro Iesu caro est Ma-
 riæ, & multò specialius quàm Ioseph
 Iudæ ceterorumq; fratrum eius, quibus
 dicebat: Frater enim, & caro nostra est.
 Genes. 37. v. 27. Caro enim Christi
 quamuis gloriâ resurrectionis fuerit ma-
 gnificata, & potenter super omnes celos
 ascensione glorificata, eadem tamen car-
 nis mansit & manet natura, quæ susce-
 pta est de Mariâ. Et S. Ioannes Damascen.
 orat. 1. de Natiuit. B. Mariæ Virginis,
 ita affatur Deiparam: O filia sem-
 per Virgo, dignior omni creaturâ. Ex te
 enim solâ summus ille opifex partem as-
 sumpsit, nostræ massæ primitias. Caro
 ipseus ex carne tuâ, & sanguis ex san-
 guinibus tuis, & lac mamillarum tua-
 rum suxit Deus, ac labiis tuis Dei labia
 basiasti. O incomprehensibilia & ineffa-
 bilia miracula. Quapropter doctè
 satis & piè, Franciscus Suarez tom. 2.
 in 3. p. S. Thomæ disp. 1. sect. 2. sta-

tim post principium, docet: *Aliquam substantiam virginei corporis, ex qua fuit Christi corpus, & in principio constitutum, & postea auctum, quam diu sanguine vel lacte Matris nutritum fuit. vnitam esse hypostaticè Verbo Dei. Ex quo posse facile credi, subdit idem Doctor, illam substantiam carnis, quam Christus assumpsit ex Virgine: nunquam fuisse omnino dimissam, aut continuè caloris naturalis actione resolutam, sed eandem omnino fuisse semper conseruatam Verbo Dei vnitam. Quod partim ex physicâ ratione: partim ex speciali providentiâ, & voluntate ipsius Christi, verisimile esse, concludit Suarez, & cum illo Petrus Morales in cap. 1. Matthæi lib. 1. tract. 2. n. 5. Et in hoc sensu fortasse S. Gregorius Nazianzenus, indigitavit Virginem Sanctissimam: *ut Deum habitam.* Ita enim in Tragæd. Christus Patiens, alloquitur Deiparam:*

*Inclutissima, venustissima, puella Virgo,
Infantē Deo in vtero ditata :*

*Domina, omnium dominatrix, mater
Domini,*

Hera, filia, dominantū Mater Verbi.

*O Imperatrix omnium Augusta, Virgo
beata ;*

Que multām es præstantior omni sexu.

Honoranda, pudica, felicissima Virgo,

*Tu quidem Beatorum sedem incolis in
celis,*

Omnem fecem terrenam exuta,

Immortalitatisq; pallio ornata,

Semperq; expers senij, vt Deus habita.

Vide Deiparæ Virginis excellen-
tiam, & supereminentialem dignita-
tem, quam illi maternitas Dei attulit,
per quam, strictissimam affinitatem &
consanguinitatem quandam cum San-
ctissimâ Trinitate contraxit; tum per
aliquam particulam substantiæ sui vir-
ginei corporis, in Christo Filio suo
hypostaticè vnitam Verbo; tum per

relationem matris ad Filium Dei Patris, vnum eundemque naturalem & secum communem. Cùm enim Verbi Diuini Incarnationi in suo sacratissimo vtero perficiendæ materiam subministrasset; & effectiuè instrumentaliter vnionem hypostaticam humanitatis ad Verbum attigisset; quod pium & probabile esse, docet Franciscus Suarez tom. 1. in 3. p. S. Thomæ disp. 10. sect. 1. relationi, quam Filius Dei ad Patrem habet, nouum Filiationis adiecit respectum, & in suo ordine causa fuit, vt æternæ Paternitatis Dei Patris, nouæ eaque naturalis ad Filium Paternitatis relatio extrinsecus adueniret; quia, vt verior Theologorum sententia ferè, quam fusè probat Gabriel Vasquez tomò 1. in 3. p. S. Thomæ, disput. 89. Christus Dominus, non solum quatenus Deus de Deo est; sed etiam in quantum homo, Filius naturalis Dei existit. Affinem ergo dixeris

certo

certo quodam modo felicissimam
 hanc Matrem æterno Patri, cuius pa-
 ternitati suam maternitatem sociavit.
 Affinem dixeris & Spiritui Sancto, cu-
 ius virtute obumbrata, in utero suo
 virginali, concepit Virgo, & Virgo
 peperit *primogenitum omnis creatu-
 re* (ad Coloss. 1. v. 15.) Christum
 Iesum. Quare eleganter satis Hesy-
 chius siue Hychius Episcopus Hiero-
 solymitanus homil. 2. de Sanctâ Mariâ
 Deiparâ, quæ habetur tom. 7. Magnæ
 Bibliothecæ Patrum, tale Virgini san-
 ctissimæ dat elogium: *Deipara Virgo
 Arca arcâ Noë latior, longior, illustrior.
 Illa erat animalium arca, hæc autem ar-
 ca vite: illa corruptibilium animalium,
 ista verò vite incorruptibilis: illa ipsum
 Noë, hæc verò ipsius Noë factorem porta-
 vit: illa duas & tres contignationes &
 mansiones habebat, hæc autem Uni-
 versum Trinitatis comple-
 mentum: quandoquidem & Spiritus*

Sanctus adueniebat atq; hospitabatur, & Pater obumbrabat, & Filius utero gestatus inhabitabat. Vides quanta & qualis est Deiparæ Virginis dignitas, vnigenitus enim Dei Filius mundi conditor, velut infans gestabatur ab eâ, & Adamum reformabat, Euamq; sanctificabat, excludebat draconem, & Paradisum aperiebat. sigillum vteri muniens. &c. Hinc exclamat S. Augustinus tom. 10 Operum, serm. 35. de Sanctis ante medium, qui est sermo 2. in festo Assumptionis Mariæ, estque in Appendice sermo 83. O felix Maria, & omni laude dignissima! O Virgo Dei genitrix gloriosa! O sublimis puerpera, cuius visceribus author celi terræq; committitur! Et paulò inferius: Sed quid dicam pauper ingenio, cum de te quicquid dixerò minor laus est, quam dignitas tua meretur? Si Cælum te vocem, altior es. Si matrem gentium dicam, precedis. Si formam Dei appellem, digna existis. Si Dominam Angelorum vocitem, per omnia esse prebaris. Quid

ergo de te dignè dicam, quid referam, cum non sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes? Cur autem Sanctus Doctor Virginem sanctissimam **Formam Dei** appellauerit; duplicem causam adfert Ferdinandus Quirinus de Salazar, in Defensione pro immaculatâ Deiparæ Virginis Conceptione c. 3. n. 15. & 16. Prima est, ratione humanitatis assumptæ à Verbo: quia filii ut plurimum, iuxta Medicos & Iuristas, matrizant: id est, matres suas, moribus & ingenio referunt. Sic Deus incarnatus, tot tantisque virtutibus, donis, ac gratiis, Matrem suam sanctissimam insigniuit & perornauit, ut natus ex illâ, ingenio ac moribus illam in seipso exprimere voluerit, formam & ideam vitæ suæ, morumque suorum exemplar ad imitandum illam sibi constituens. Altera est, ratione diuinitatis: quia, quicumque Dei magnitudinem, ex his quæ in cunctis simul creaturis sui ip si-

us Deus vestigia impressit, aucupari
voluerit, illius utique ignarus ac ne-
scius prorsus manebit, donec Deum in
Mariâ, ac per Mariam quærât; in hac
enim quantus quantus est Deus, tantus
inuenitur, & tota quodammodo ma-
gnitudo illius, veluti in ideâ & imagi-
ne sui expressa resplendet, iuxta illud
aureum B. Petri Chrysologi serm. 140.
de Annunciat. B. Virginis pronuntia-
tum: *Quantus sit Deus satis ignorat
ille, qui huius Virginis mentem non
super, animum non miratur.*

Et reuera **Forma Dei** est Maria, in
quam munificentissima & liberalissi-
ma Dei manus, omnium, quas per cre-
aturas abundè satis sparsit ac diuisit,
perfectionum, pulchritudinum, & ve-
nustatum florem ipsum ac medullam in
gradu eminentissimo congeffit, & ve-
lut in centro, simul collectam & uni-
tam in Virgine collocavit, ut nihil sic
per-

perfectionis, pulchritudinis & venustatis in vllâ creaturâ, quod non in Virgine Matre perfectius, pulchrius & venustius eluceat. Quòd si vera est sententia Subtilis Doctoris Scoti, in 3. Sententiar. dist. 7. q. 3. & aliorum, quam vt veram sequitur Franciscus Suarez tom. 1. in 3. p. 5. Thomæ, disput. 5. sect. 5. etiam peccato Adami non existente, incarnandum fuisse Deum, sequitur; Beatissimam Virginem, post Christum filium suum, primum & principale inter omnes creaturas obiectum intellectus diuini extitisse; ac proinde, in ordine ad talem Filium & talem Matrem, omnia à Deo creata; Virginemq; sacratissimam cum Filio, prototypon & ideam omnis perfectionis, pulchritudinis, & venustatis omnium creaturarum extitisse, à quâ velut ex fonte ad alias res omnes à Deo confitas, omnis perfectio, pulchritudo, & venustas, vt ad riuulos deriuata sit. Et neget quis,

quis, *formam Dei* esse Mariam? in
quâ pulchritudo creatoris tam clarè &
pulchrè relucet? Neget quis, *formam*
Dei esse Mariam? cuius formam &
ideam, inter omnes formas & ideas seu
similitudines rerum omnium creatu-
rum, quæ fuerant ab æterno in intelle-
ctu diuino, Deus post Christi humanita-
tem, primò & principaliter adamauit, &
cum summâ voluptate contemplan-
do illam, eâ oblectabatur. Quod ipsa met
Virgo Deipara Prouerbior: c. 8. v. 30. &
31. (hæc enim verba Ecclesia Catholi-
ca applicat Virgini Sanctissimæ) de se
fatetur: *Cum eo* (nimirum intellectu
diuino, foecundato omnium creatura-
rum formis & ideis) *eram cuncta*
componens: (quia ad meæ formæ
pulchritudinem, velut ad quoddam ar-
chetypum respiciens Creator, rebus a-
liis pulchritudinem dispertiebat, &
formam meam communicabat) & *dele-*
ctabat per singulos dies, ludens coram

eo omni tempore; ludens in orbe terrarum: & delicia mea, esse cum filiis hominum. Et neget quis, **formam Dei** esse Mariam? quæ formas omnium rerum creaturarum, peccato primorum Parentum incompositas & inordinatas composuit & reformauit. Eleganter S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus 4. p. Summæ Theologicæ tit. 15. c. 14. §. 3. Sicut Beata Maria Mater est Christi, ita & innouationis & creaturarum innouatarum mater merito dici potest. Prioritate etiam dicitur mater, prioritate scilicet prædestinationis. Ipsa enim ante secula prædestinata est, ut esset principium ex quo recreandum fuit omnis creatum, & sic dicitur de eâ Proverb: 8. v. 22. Dominus possedit me in initio viarum suarum, id est, in principio operum suorum, ut sim prima omnium suarum creaturarum, que pure creature sunt. Et v. 30. cum eo eram cuncta componens, scilicet recreando quæ per culpam quasi destructæ

destructa erant. Audi B. Petrum Damiani tom. 2. Operum, serm: 11. de Annunciat: B. Virginis Mariæ: **Euocatur statim cœlestis ille conuentus, & iuxta Prophetam, (Isaïæ 10. v. 3.) inquit Deus consilium, cogit concilium, facit sermonem cum Angelis de restauratione eorum, de redemptione hominum, de elementorum renouatione, ac, illis stupentibus, & mirantibus præ gaudio, de modo redemptionis. Et statim de thesauro diuinitatis Mariæ nomen euoluitur, & per ipsam, & in ipsâ, & de ipsâ, & cum ipsâ totum hoc faciendum decernitur, ut sicut sine illo nihil factum, ita sine illâ nihil refectum sit. Traditur epistola Gabrieli, in quâ Saluatio Virginis, incarnatio Redemptoris, modus redemptionis, plenitudo gratiæ, gloriæ magnitudo, multitudo lætitiæ continetur.** Neget quis **formam Dei** esse Mariam? quæ hominem ad imaginem Dei creatum, Genes. 1. v. 27. peccatō inobe-

dientiz in Paradiso deformatum, pristino nitore & splendore restituit? Merito *Forma Dei* est Maria, in qua velut in speculo tersissimo & sine omni nœuo & labe, perfectiones & attributa diuina, mirè representantur. Iustus est DEVS: iusta est & Maria. Misericors est Deus: misericors est & Maria. Sapiens est Deus: sapiens est & Maria. Sanctus est Deus: sancta est & Maria; sancta corpore & spiritu, Sanctuarium sanctitatis. *O Sancta*, inuocat Deiparam B. Andreas Cretenfis Episcopus in Encomio de Dormitione Virginis, & *sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissime thesaure.* Celeberrimum est illud B. Petri Chrysologi Archiepiscopi Rauennatis Beatissimæ Virginis præconium, serm. 146. de generatione Christi: *Nomen hec, MARIA, propheticæ germanum est, (Exodi 15.) hoc renascentibus salutare, hoc virginitatis insigne, hoc pudicitia decus, hoc indici-*

um castitatis, hoc Dei sacrificium, hoc hospitalitatis virtus, hoc Collegium sanctitatis. Nobile collegium! in quo sanctitas ipsa docetur. Esto studiosus huius Collegii alumnus, qui cunque aspiras ad sanctitatem. Et sane Collegium sanctitatis est Maria: in quam omnes gratias, quæ sunt diuisæ & dispersitæ in reliquos Sanctos, abundantissimè diuina bonitas corruuatas collegit. Hinc ab Archangelo Gabriele appellatur: *Gratia plena*, Lucæ 1. v. 28. *Gratiarum pelagus*, à S. Ioan. Damasceno orat: 1. de Natiuitate B. Mariæ Virginis. *Gratiæ abyssus*, ab eodem orat: 2. de Assumptione SS. Dei Genitricis.

Vnde venustè S. Bonauentura tom. 6. Operum, in Speculo B. Mariæ Virginis lect. 3. ait: *Maria dicitur mare, propter affluentiam, & copiam gratiarum. Vnde scriptum est in Ecclesiaste: Ecclesiast. 1. V. 7. Omnia flumina intrant in mare. Flumina sunt charisma.*

ta, Spiritus Sancti, &c. Omnia ergo flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam. Flumen enim gratie Angelorum intrat in Mariam, & flumen gratie Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam, & flumen gratie Apostolorum intrat in Mariam, & flumen gratie Martyrum intrat in Mariam, & flumen gratie Confessorum intrat in Mariam, flumen gratie Virginum intrat in Mariam. Omnia flumina intrant in mare, id est, omnes gratie intrant in Mariam. Unde ipsa optime "dicere potest illud Ecclesiastici: (cap. 24. V. 25.) In me gratia omnis viæ & veritatis, in me omnis spes vitæ & virtutis,

Franciscus Suárez tom. 2. in 3. p. 5. Thomæ ad q. 27. disp. 4. sect. 1. Quarto addo, asserit: Pium & verisimile esse credere, gratiam virginis in primâ sanctificatione, (id est Conceptione) intensiorem fuisse, quàm supremam grati-

gratiam, in quâ consumantur Angeli, & Homines. Solet ad hanc veritatem accommodari illud Psal. 86. v. 1. Fundamenta eius in montibus sanctis: quia fundamenta sanctitatis Virginis posita fuerunt, vbi alij Sancti consumantur. Et ad quæst. 37. disp. 18. sect. 4. ait: Dico ergo primo, Beatam Virginem in fine vite peruenisse ad summam, & (vt ita dicam) penè immensam gratiæ perfectionem, & intensiorem. Et infra, ¶ Dico secundo, concludit: Probabiliter credi potest. B. Virginem consequutam esse plures gradus gratiæ, & charitatis, quàm sint in omnibus Sanctis hominibus, & Angelis etiam collectiuè sumptis. Itaq; si mente concipiamus, ex multitudine gratiarum Sanctorum omnium, vnâ intensissimam gratiam consurgere (quod solùm explicande rei gratiâ dictum sit) non adequaret intensiorem gratiæ Virginis. Huc vsque celeberrimus nostri æui Theologus. Quod suum dogma, efficacissimis

& validissimis rationibus, more institutoq; suo, probat. Quare conuenientissime

Celeste Prodigium & sacratissimum Spectaculum,

à Diuiniſſimo illo Episcopo Antiocheno, gloriosissimo Christi Martyre Ignatio, epistolâ 1. ad S. Ioannem, vocata est Virgo Beatissima. Audi S. Ioannem Chryſostomum Serm. in Natiuit. B. Virginis, qui habetur apud Metaphrastem: *Magnum reuera miraculum, fratres dilectissimi, ſuit beata ſemper Virgo Maria. Quid namq; illâ maius aut illuſtrius vllò vnquam tempore inuentum eſt, ſeu aliquando inueniri poterit? Hæc ſola Calum ac terram amplitudine ſuperauit. Quidnam illâ ſanctius? Non Propheta, non Apoſtoli, non Martyres, non Patriarchæ, non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Seraphim, non Cherubim, non deniq; aliud quidpiam inter creatas reſ viſibiles aut inuiſibiles, maius aut excellētius*

lentiùs inueniri potest. Pulchrè S. Bernardus serm. 4. super Saluæ Regina: Tu Maria genitrix Dei, sola totam Spiritûs Sancti gratiam possedisti, quam alij habuere per partes. Quæ omnia clarè indicant, gratiæ diuinæ in Virgine quandam immensitatem. Et quid mirum, Virginem sacratissimam, tantâ gratiâ cælesti superabundatissimè repletam, quæ ipsum datorem gratiæ Christum Iesum, in quo *inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter* (ad Coloss. 2. v. 9.) suis castissimis visceribus comprehendit? Quid mirum, si in tantâ luce gratiæ, ne minima quidem vmbra originalis maculæ vnquam comparuit? Quomodo etenim Matrem gratiæ, peccatum attingeret? quomodo *Hortum conclusum* (Canticor. 4. v. 12.) pacifici Salomonis Christi IESU, hostis ipsius capitalissimus, callidus ille coluber, ingredi attentasset? quomodo

manu Omnipotentis Dei *Fontem si-*
gnatum, (ibidem) inimica Deo ma-
 nus violare ausa fuisset ? quomodo tem-
 plum Domini, Sacrarium Spiritus San-
 cti, omnis sanctitatis sanctissimum the-
 saurum, antiquus ille fur & latro expila-
 re præsumpsisset ? Semper immaculata
 hæc Virgo Deo fuit grata, nec vllum vel
 minimum instans seu momentum tem-
 poris, vidit eam inimicam Deo. Semper
 hic *Paradisus beatitudinis,*
 plane *Hortus deliciarum Dei,*
 (sic Guarricus Abbas Igniacensis appel-
 lat Beatam Virginem Serm. 2. in Annun-
 ciat. Dominicâ) cælesti Fauonio diuini
 fauoris afflatus, illibato primigeniæ iu-
 stitiæ flore iucundissimè vernabat. Pro-
 cul ab hoc trux Boreas, procul impac-
 tus Aquilo patriæ culpæ aberat, quem
 diuinus Auster Spiritus Sancti semper
 lenissimè perflabat. Non turbauit vn-
 quam originarii peccati rigida hyems
 teme

temperatissimam huius diuini horti regionem; etenim perpetuum ver cælestis gratiæ in *Horto deliciarum Dei* regnat, in quo Deus ipse deliciatur. Non infecit virulentum pus primigenii peccati Matrem omnis puritatis; nec vnquã frigida patriti criminis pruina, deliciosos nobilissimi huius horti flores decoxit. Regalis hic hortus, in cuius benedictâ terrâ, gemmeus ille flos, inscriptus nomen Regis Nazarenî enatus est, nunquam prædatori illi nequam patuit, quem delicias suas Rex cælorum elegit. Floridus semper hic *Hortus deliciarum Dei* fuit; in quo amore salutis humanæ, Deus quasi colonus factus in terrâ, & quasi viator declinans ad manendum, (Ieremiæ 14. v. 8.) sub pulcherrimè virescenti virgineæ carnis vmbra suauissimè requieuit. Non vnquam tredo paterni reatûs semper gratissimos Deo, huius fortunatissimi horti fructus arrodere valuit; etenim de benedictio-

ne Domini terra eius, de pomis celi, & ro-
re. De pomis fructuum solis ac lunæ, de
vertice antiquorum montium, de pomis
collium æternorum. Deuteron. 23. v. 13. 14.
15. Et potuisset huius amænissimi hor-
ti dulcissimis pomis mortiferam primæ-
ui delicti labem inuidus ille & vene-
natus serpens inhalare? Ne metuas, ô
mortalis, hunc beatum Paradisum, sum-
ma hic pax, summa securitas. Accurre fe-
stinus ad hunc *Paradisum diuinæ*
Voluptatis, lignū vitę in medio ipsius
situatum, humillimè venerare. Carpe læ-
tus poma cælestia, vitalia sunt. *Hortus*
deliciarum nobis sacratissimus tuus vterus
ô Maria: exclamat S. Bernard. in Depre-
cat. ad gloriosam Virginem Mariam, &c.
quia ex eo multiplices gaudij flores colli-
gimus, quoties mente recolimus, quàm
magna multitudo dulcedinis toti orbi inde
affulsit. Nunquam beatum hunc Paradi-
sum veteratoris illius purulentum virus
intoxicauit, Nequaquam in hoc *Para-*

diso voluptatis, vetus Adam terrenus, etiam per vnicum instans subsistere potuit vel debuit; quem nouus Adam celestis, sedem gloriæ, & solium maiestatis suæ esse voluit; ex quo, non tunicâ pelliceâ indutus, vt olim primus Adam (Genes. 3. v. 21.) sed paludamento virginæ carnis trabeatus in mundum processit. Nunquam in hoc deliciosissimo omnis *beatitudinis Paradiso*, spinæ & tribuli maledictionis germinauerunt; vbi candida lilia virginittatis, suaue rubentes rosæ charitatis, fragrantæ violæ humilitatis, & omnes omnium virtutum generosissimi flores abundantissimè effloruerunt; quorum suauissimo odore dulciter allectus cælestis ille *Agnus, dominator terræ, de Petrà* sinûs æterni Patris, *deserti* (Isaiæ 16. v. 1.) vastitatis scilicet illius, quam rebellis transfuga Lucifer cum suis asseclis cælo intulerat, *descendit in hortum suum*, floridum Virginis Beatissimæ vterum, *ad areolam aroma-*

tum omnium virtutum, ut pascatur in hor-
 tis, amœnitatum virginitatis, & lilia pu-
 rissimi sanguinis Virginis Matris colligat,
 (Can. 6. v. 1.) ibiq; candidissimâ virgineæ
 carnis lanâ vestitus, nuditatem frigescentis
 in Adam naturæ humanæ cõoperiat.
 Cæleste hoc lilietum, nulla primi crimi-
 nis pestilens affluit aura, quod lenè spi-
 ranti zephyro Spiritûs Sancti, dulcissimè
 recreabatur. Nunquam huic **Paradiso**
beatitudinis atra nox peccati origi-
 nalis, nox illa maledicta quondam à pati-
 entissimo lobo (Iob c. 3.) incubuit; quem
 serenum ac beatum illud mane præue-
 nientis & præseruantis gratiæ, clarissi-
 mis suis fulgoribus semper illustrabat.
 Non vidit vnquam felicissima hæc Virgo
 luminis gratiæ occasum; in cuius sacra-
 tissimo vtero, ut in omnium creaturarum
 centro, Sol iustitiæ, nube humanæ car-
 nis velatus, squallenti mundo exori-
 ens, gratissimam sibi stationem fixerat.
 Quid? Cælestis hæc **Aurora** consur-
 gens

gens (Cant. 6. v. 9.) in suo fortunatissimo conceptu, fulgentissimis Solis iustitiæ radiis careret? Quis vidit Auroram sine lumine Solis? quis Mariam sine luce Solis iustitiæ? quis sine gratiâ? quis sine primitiuâ iustitiâ? Mirè aurea hæc Aurora, filia & mater Solis iustitiæ, accensa & collustrata à suo Sole, in primo exortu coruscans respenderit. Versipellis ille draco, *Leuiathan serpens toruosus* (Isaiæ 27. v. 1.) non vidit ortum surgentis huius beatissimæ Auroræ: (Iob 3. v. 9.) non infascinauit liuidus maligni hostis oculus immaculatam Virginis Beatæ Conceptionem. Venustè mellifluus Bernardus in Deprecatione ad gloriosam Virginem Mariam & laude elegantissimâ: *Sicut aurora valde rutilans in mundo progressa es ô Maria, quando veri Solis splendorem tantæ sanctitatis iubare præcurristi, &c. Et rectè quidem auroræ implesti officium. Ipse enim Sol Iustitiæ de te processurus, ortum suum qua-*

dam matutinâ irradiatione præueniens, in
 te lucis sue radios copiosè transfudit, qui-
 bus potestates tenebrarum quas Eua pro-
 duxerat, in fugam conuertisti: atq; ita de-
 sideratum cunctis gentibus Solem mundo
 inuexisti. Et Ierem. 4. super Salue Regi-
 na: Aurora semper noctem sequitur, nox
 præcedit auroram. Quid autem est nox
 frigida & obscura, nisi originale pecca-
 tum, frigidum concupiscentiâ, obscurum
 ignorantia? Tu ergo Maria genitrix
 Dei, processisti vt aurora lucida & rubi-
 cunda, quia superatis originalibus peccatis
 in vtero matris, nata es lucida cognitione
 veritatis, & rubicunda amore virtutis.
 Opus hoc solius fuit Altissimi. Tu De-
 us omnipotens, fabricatus es auroram
 Mariam, & Solem Christum Filium
 eius; (Psal. 73. v. 16.) Magnifica
 sane fabrica! Palatium Deo dignum?
 quod omnium artifex sapientia, (Sapient.
 7. v. 21.) sibi ipsi ædificauit. Tu sola, ô
 Domina, inuenta es digna, vt in tuâ Vir-
 gina-

ginali aulâ, Rex regum, & Dominus
 dominantium à regalibus sedibus veniens,
 primam sibi mansionem inter filios homi-
 num eligeret. Verè beneplacitum fuit
 Deo habitare in te, quando ex ipsâ illiba-
 tâ carnis tuæ substantiâ, quasi de lignis Li-
 bani architecturâ ineffabili, domum sibi æ-
 dificauit Dei Sapientia: suffulcit eam se-
 ptem columnis argenteis, ac reclinatori-
 um aureum in eâ collocauit. Hi sunt se-
 ptem Spiritus Dei, & hæc est vnica illa
 Saluatoris femina, in quâ solâ quesitâ in
 omnibus requiem inuenit, exclamat idem
 Bernardus loco supra citato in Depre-
 cat. ad gloriosam Virginem Mariam, &c.

Iure merito *Forma Dei* est Ma-
 ria, in cuius Virginali utero, Vnigenitus
 ille, qui est imago Dei Patris inuisibilis,
 (ad Coloss. 1. v. 15.) solius Spiritus San-
 cti digito, virginei sanguinis viuis co-
 loribus venustissimè adumbratus, mun-
 do visibilis aspectabilisque in substantiâ
 nostræ mortalitatis apparuit, & inter-

ria

ris visus est, & cum hominibus conuersatus est. Baruch 3.v.38.

Forma Dei est **MARIA**, signaculum, & sigillum Omnipotentis Dei; omnes etenim fauores, omnes gratias, omnia dona, omnia priuilegia, quæ munificentissimus Deus creaturis suis vbertim largitur, obsignat & sigillat piissima & liberalissima manus **MARIÆ**. Ipsa est *Secretaria Magni Dei*; ipsa *Thesauraria Sanctissimæ Trinitatis*; in eius sinum omnes thesauros suos absque mensurâ transfudit **DEVS**, verissimè docet Sanctus Bernardus in Deprecat. ad gloriosam Virginem Mariam, & laude elegantissimâ. Curre lætus, ô homo mole peccatorum grauat, ad hanc Secretariam, Cancellariam, & Consiliariam Magni Dei; per manus illius supplicem libellum irato Deo porrige; negotium salutis tuæ per illam cum Deo tuo felicissimè transiges. Festinus propera, ô homo pauper & inops cælestium bonorum, ad hanc Su-
pre-

premam Oeconomam & Dispensatricem
cælestium gratiarum, fauorum, benefi-
ciorum, donorum, meritorum Christi
Filii sui & omnium Sanctorum; accide
supplex ad illius genua, venerare *The-*
saurariam Sanctissimæ Tri-
nitatis, omnis sanctitatis san-
ctissimum thesaurum; hic
quo peccatorum tuorum debita credi-
tori DEO dissolvas, satis abundè repe-
ries. Non contracta, sed semper cuiuslibet
aperta est manus Mariæ; pia est, libera-
lis est, imò prodigalissima est manus Ma-
riæ. Inuentâ itaq; Virgine Mariâ, inuenitur
omne bonum: ipsa namq; diligit diligen-
tes se; imò sibi seruientibus seruit. Ipsa
super benedictò Filio suo irato potentissimè
reconciliat seruos & amatores suos. Tanta
quoque est eius benignitas, quòd nulli for-
midandum est ad eam accedere; tantaq;
misericordia, quòd ab eâ nemo repellitur.
Imò donis & charismatibus edificat seruos
suos

suos; vt superbenedicti Filii sui, & Spiritus sancti digna fiant habitatio. Ipsa, preces & sacrificia seruorum suorum, & maximè quæ sibi exhibentur, representat in conspectu diuinae maiestatis; quia est aduocata nostra apud Filium; sicut Filius apud Patrem: imò apud Patrem & Filium procurat negotia & petitiones nostras: & sepe, quos iustitia Filij potest damnare; Matris misericordia liberat, quia **The-
saurus Domini est, & The-
sauraria gratiarum ipsius.**

Donis spiritualibus ditat copiosissimè seruientes sibi; & potentissimè protegit eos à triplici aduersario, Mundo, Carne, & Diabolo: quia salus nostra, in manu illius est. Post Filium suum, Domina est vniuersæ creature, & in futuro seculo glorificabit seruientes sibi, si eam honorificauerint in presenti. Huc vsque doctissimè eruditus simul ac sanctus vir quidam Idiota, in Prologo Contemplationis de Virgine

MARIA, qui habetur tomo 10. Magnæ
 Bibliothecæ Patrum. Et quæ lingua, ô
 Mater misericordiæ, tuam abyssalem
 misericordiam valeat satis prædicare?
 Misericordiâ tuâ, ô Domina misericor-
 diæ, plena est terra, plenum cælum, ple-
 na omnis creatura. *Sileat misericordiam
 tuam Virgo beata,* (ita deuotissimus Ber-
 nardus serm. 4. in Assumpt. B. Mariæ,
 alloquitur Matrem misericordiæ) *si
 quis est qui inuocatam te in necessitatibus
 suis sibi meminerit defuisse. Nos quidem
 seruuli tui cæteris in virtutibus congaude-
 mus tibi, sed in hac potiùs nobis ipsis. Lau-
 damus virginitatem: humilitatem mira-
 mur: sed misericordia miseris sapit dul-
 ciùs, misericordiam amplectimur chariùs,
 recordamur sæpius, crebriùs inuocamus.
 Hæc est enim quæ totius mundi reparatio-
 nem obtinuit: salutem omnium impetra-
 uit. Constat enim pro vniuerso genere hu-
 mano fuisse sollicitam, cui dictum est: *Ne
 timeas MARIA: inuenisti gratiam, vtiq̃
 quam**

quam querebas. Quis ergo misericordie tue
 o benedicta longitudinem & latitudi-
 nem, sublimitatem & profundum queat
 inuestigare? Nam longitudo eius vsq; in
 diem nouissimum inuocantibus eam sub-
 uenit vniuersis. Latitudo eius replei or-
 bem terrarum, vt tuâ quoq; misericordiâ
 plena sit omnis terra. Sic & sublimitas
 eius ciuitatis supernæ inuenit restauratio-
 nem, & profundum eius sedentibus in te-
 nebris & in vmbra mortis obtinuit redem-
 ptionem. Per te enim calum repletum:
 infernus euacuatus est: instaurata ruine
 cælestis Hierusalem: expectantibus mise-
 ris vita perditâ data. Sic potentissima &
 piissima charitas, & affectu compatiendi,
 & subueniendi abundat effectu, a què locu-
 ples in vtroq;. Et serm. 1. super Salue Re-
 gina, Mariæ misericordiam sic deprædi-
 cat: Iam in hoc conuenienter vocatur Re-
 gina Misericordie, quòd diuinæ pietatis
 abyssum cui vult, & quando vult, quomodo
 vult, creditur aperire, vt quiuis enormis
 pec-

peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum patrocinijs sui suffragia prestat. Elegans est eiusdem Bernardi ad hanc misericordiae Matrem apostrophe, in Deprecat. ad gloriosam Virginem Mariam, & laude elegantissima: Tu peccatorem quantumlibet fetidum non horres, non despicis, si ad te suspirauerit, tuumq; interuentum penitenti corde flagitauerit. Tu illum à desperationis barathro piâ manu retrahis, spei medicamen aspiras, foues: non despicis quousq; horrendo iudici miserum reconcilies. Audi eundem mellifluum Doctorem, quid de hac Secretariâ & Thesaurariâ Magni Dei dicat, in Sermone de B. Virgine Maria: Omnibus omnia facta est, sapientibus & insipientibus copiosissimâ charitate debitoricem se fecit, omnibus misericordie sinum aperuit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi: captiuus redemptionem, aeger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus letitiam: deniq; tota Trinitas gloriam,

riam, Filij persona carnis humane substantiam, vt non sit qui se abscondat à calore eius.

Quisquis humanâ spe destitutus vitam agis, ad hanc Reginam clementiæ, Propitiatorium Altissimi, asylum peccatorum, velox festina; omnis misericordiæ diuinæ templum est **MARIA**. Filioli, hec peccatorum scala, hec mea maxima fiducia est, hec tota ratio spei mee, confitetur Sanctus Bernardus serm. in Natiuit. Mariæ, de aquæ ductu. Ad illam enim, ait idem melliticus Doctor serm. 2. in festo Pentecostes, sicut ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad *Negotium seculorum* respiciunt & qui in celo habitant, & qui in inferno, & qui nos precesserunt, & nos qui sumus, & qui sequentur, & nati natorum, & qui nascentur ab illis. Illi qui sunt in celo, vt resarciantur: & qui in inferno, vt eripiantur: qui precesserunt, vt Prophete fideles inueniantur: qui sequuntur,

vt glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes genitrix Dei, Domina mundi, Regina celi. Appellat porrò D. Bernardus Virginem Sanctissimam, *Negotium Sæculorum*; vel quia Rex sæculorum, in adornandâ quàm maximè vnigeniti Filii sui Matre, ab æterno quodammodo sollicitus, vt circa principale & primarium post Christi humanitatem creationis suæ obiectum, & quasi circa quandam metam ac terminum omnipotentia suæ, per sæcula occupabatur; quo modo quàm perfectissimum & absolutissimum operum hoc molimen intellectus sui diuini mundo daret. Vel quia, ab ipsis mundi nascentis incunabulis, variis figuris & diuersis prophetiis Virginem sacratissimam adumbratam, omnibus ætatibus & sæculis mundi proponere spectabilem satagebat Deus, vt omnia sæcula negotium hoc & opus diuinum agnoscerent, ac venerarentur, Vel quia, omnia sæcula quàm

quàm ocyssimè videndæ in terris Matris
 sui creatoris desiderio flagrantia, inter
 se laudabili licitatione & beatâ negotia-
 tione negotiabantur, quod nam illorum
 exoptatissimum Dominæ suæ ortum
 sortiretur. Volebat vnum sæculum præ-
 uertere & præcurrere aliud, ne desidera-
 tissimo Virginis partu fraudaretur. Vnum
 alteri beatam felicitatem nascituræ Ma-
 gnæ Matris Magni Dei sancto liuore inui-
 debat. *Certabant inter se secula*, ait ad Vir-
 ginem recens natam S. Ioann. Damasce-
 nus orat. 1. de Natiuit. B. Mariæ Virginis,
*quodnam ortu tuo gloriaretur. Verùm seculo-
 rum contentionem presinitum Dei, à quo
 secula facta sunt, consilium superauit; ac
 postrema prima facta sunt, dum ipsis felici-
 fato natiuitas tua obtigit. Vel negotium
 seculorum* est MARIA, quia omni
 tempori, omni ætati, omnibus sæculis,
 maiestas dignitasque huius nobilissimæ
 Virginis facessit negotium; dum nullum
 tem-

tempus, nulla ætas, nullum sæculum, gloriosissimam Virginem satis laudare, & pro meritis ipsius, dignas gratiarum actiones ei rependere queat. *Eleuata est magnificentia tua super celos, MARIA, & super omnem terram gloria tua: ita vt nec in calo inueniatur creatura quæ tuam dignè laudare queat magnificentiam, nec in terrâ sit quæ gloriam tuam exprimere valeat. Nemo enim nec in calo nec in terrâ inuentus est dignus aperire librum prerogatiuarum tuarum, & dignè soluere septem signacula eius. Plenitudinem gratiæ, aduentum Spiritûs Sancti in te, virtutis Altissimi obumbrationem, Verbi conceptionem, quod sine grauamine grauida, sine dolore puerpera, Virgo pariter & fecunda, qui enarrabit? Ita Bernardus serm. 2. super Salue Regina. I nunc ô homo, & magnum aliquid te fecisse imaginare, si guttulam laudis immenso Oceano laudum Virginis Sanctissimæ addideris. Parum est, exiguum est, nihil est,*
quod

quod huc vsq; præstitisti Virgini. Omnia sæcula in celebrandâ, honorandâ, colendâq; Dei Matre, operosâ negotiatione occupata laborant & fatigantur, & tu factis superq; te Virginem sanctissimam honorasse & prædicasse opinaris? Falleris miser & nimium falleris. Prosterne te ergo ante pedes Dominæ tuæ mancipium *MARIÆ*; subde collum calcaneo Reginae tuæ fidelis serue, mancipate Virgini sodalis; indignum te Imperatricis tuæ mancipium fateare; intellectum, linguamque tuam indignam laudibus Dominæ tuæ, ligatam & constrictam humili confessione, ad thronum maiestatis eius abiice; confitendo cum deuotissimo Bernardo serm, 2. super *Salve Regina*: *Si lingue centum resonarent, oraq; centum, ferrea vox mihi, MARIA, nil dignum tibi dicere possum Stella maris, que Virgo beata vocaris. O quam te memorem Virgo, quibus laudibus efferam? Infantissima lingua mea, que coinquinata est*

est cum mortuis, incircumcisa labiis, nec purgata igne altaris: inquietum malum, habens in naribus spiritum, rimis effluens vniq̄, quid dignum laudibus tuis poterit immolare? Vel denique

Negotium seculorum est MARIA; quia ipsa est

felicissima negotiatrix omnium seculorum, omnium temporum, omnium ætatum; omnia negotia, omnes causas, & actiones totius mundi in se suscipiens, & illa cum Deo pertractans, iuxta illud Pro-

verb: 8, v. 30, *Cum eo eram cun-*

cta componens. Sane *Negoti-*

um seculorum est MARIA, de quâ,

in quâ, & per quam, omnibus sæculis de-

plorata iam salus & vita rediit. Ipsa est v-

nica aduocata, quæ ante iustissimum irati

Dei tribunal, negotium salutis omnium

hominum omnium seculorum, felicis-

simè & sine vilo pretio vltro procurat

ac perficit. Ad hanc beatissimam nego-

tia-

tiatricem salutis tuæ curre anima mea ;
 negotia tua cum Deo illi committe ; cau-
 sam tuam ob peccata tua iam desperatæ
 salutis, piissimis manibus huius fidelissi-
 mæ Patronæ & Aduocatæ tuæ trade. Cæ-
 terùm, monet Bernardus in fine serm. in
 Natiuit. Mariæ, de aquæ ductu, *quicquid
 illud est quod offerre (scilicet Deo) paras,
 Mariæ commendare memento, vt eodem
 alueo ad largitorem gratiæ gratia redeat
 quo influxit. Neq̄ enim impotens erat
 Deus & sine hoc aquæ ductu infundere
 gratiam prout vellet, sed tibi Vehicu-
 lum voluit prouidere. Fortè enim ma-
 nus tuæ aut sanguine plenæ, aut infecte
 muneribus, quòd non eas ab omni mûnere
 excussisti. Ideoq̄, modicum istud quod offer-
 re desideras, gratissimis illis & omni acce-
 ptione dignissimis Mariæ manibus offeren-
 dum tradere cura, si non vis sustinere re-
 pulsam. Nimirum candidissima quedam
 lilia sunt, nec causabitur ille liliorum ama-*

tor inter lilia non inuentum, quicquid illud sit quod inter Mariæ manus inuen-
rit. Vides Beatam Virginem satis in-
geniosè vocari à Sancto Doctore: *Vé-*

hiculum. Arduum est iter ad cœ-
lum, difficilis ascensus, salebrosa &
aspera via; si habes hoc *Cœlestere-*

hiculum, si tibi propitia & beneuo-
la fauet MARIA, facillimè con-
scendes cælum. Est quod tibi gratule-
ris Mariæ mancipium, serue bone &
fidelis, qui ferro amoris concatenatus
firmissimè huic *Diuino vehicu-*

lo, felix captiuus, triumphalem cur-
rum Dominae tuæ libens sequeris, iden-
tidem illud Cantico. I. v. 3. ingemi-
nans: *Trabe me:* tuum seruum, tuum
perpetuum mancipium, onustum tuis
manicis, compeditum tuis pedicis, one-
ratum & grauatum amabilibus tuis ca-
tenis, ô Domina mea Sancta M A-

E

RIA:

R I A : post te curremus in odorem un-
 guentorum tuorum, virtutum tuarum,
 & cælestium gratiarum, quas verè regia
 manus tua in seruos suos, & sua manci-
 pia, copiosissimè diffundit; quia tu es
Forma Dei, sigillum, signaculum,
 annulus signatorius in omnipotenti
 manu Dei lucidissimè iucundissimèque
 resplendens, cuius ille pulchritudinem
 & venustatem assiduè contemplans, ve-
 lut formâ suâ oblectatur; nihil vnquam
 ulli creaturæ concedens, quæ priùs di-
 uinam hanc formam fauentem sibi non
 habeat; & cui priùs non apponat &
 subscribat nomen suum Virgo MARIA.
 Vnde non ineleganter à Sancto Bernar-
 do Serm. de Natiuit. Mariæ, vocatur
 Deipara : *Aqueductus*; per illam
 etenim omnes gratiæ promanantes à
 fonte ipso Christo, abundantissimè de-
 riuantur ad omnes creaturas: *Quia hæc
 est vnica illa Saluatoris fœmina, in quâ
 solâ quæsitâ in omnibus requiem inuenit,*

atq; in eius sinum omnes thesauros suos absq; mensurâ transfudit, vt ait idem mellitus Doctor in Deprecat. ad Gloriosam Virginem Mariam, &c. Quare verissimè doctissimus Alfonso Salmeyron Societatis IESV Theologus, tomo 10. Commentarii in Euangelicam Historiam, tract. 7. pag. 64. docuit, inquiens: *Mater sanctissima, facta est aduocata mundi tanquam pientissima Christi Mater, & dispensatrix omnium donorum, & gratiarum, que sanguine, & morte eius comparata sunt.* Cui consonat eiusdem Societatis IESV Theologus Petrus Morales, in cap. 1. Matthæi, tract. 2. n. 3. *Christus Dominus fecit, atq; constituit Virginem matrem suam omnium meritorum suorum thesaurariam, vt per eius manus nobis fieret distributio.* Audi deuotum Bernardum sub finem serm. 3. in Vigiliâ Natiuit. Domini, ita te alloquentem: *Quia indignus eras cui donaretur, datum est Marie, vt per illam*

acciperes quicquid haberes, &c. quia nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariae manus non transiret.

Enimvero *Forma Dei* est *MARIA*; in cuius obedientissimâ animâ, velut in tenerrimâ & mollissimâ cerâ, omnes nutus & minima signa voluntatis Dei, facillimè expressa recipiebantur, & actionibus perfectissimè efformabantur; quippe Virgo Beatissima, à primo instanti immaculatissimæ suæ conceptionis, illud diuinum monitum (Canticor. 8. v. 6.) *Pone me vt signaculum super cor tuum, nimirum super voluntatem tuam vt signaculum super brachium tuum*, omnes videlicet operationes & actiones tuas; promptissimè semper, & exactissimè toto vitæ suæ tempore obseruauit; voluntatem suam voluntati diuinæ in omnibus conformando, idque perfectissimo & excellentissimo modo. Vnde omnes actus, quoscunque operata est Beata Virgo manens in ter-

ris,

ris, elicuit non solum eximiè perfectos; sed etiam huiusmodi, quorum subsequens quilibet, esset perfectior quolibet præcedenti. In omnibus quippe occasionibus, exercuit opera secundum vltimum gradum perfectionis, quem tunc poterat attingere, iuxta latitudinem totam habituum & auxilii præsentis, prout doctissimus Franciscus Suarez tom. 2. in 3. p. S. Thomæ, disp. 18. sect. 2. concl. 2. egregiè more suo ratiocinatur. Disce Mancipium Marianum, imitari Dominam tuam; disce conformare te in omnibus voluntati Dei, quæ est *bona, & beneplacens, & perfecta*, ad Roman. 12. v. 2. *Quoniam vita tua, salus tua, consolatio, voluptas, delectatio tua, omnis felicitas, pax, securitas, requies, spes, beatitudo tua, in voluntate eius*, Psalmo 29. v. 6. *sita consistit.*

Omnino *Forma Dei* est *Maria*, in cuius Virginali vtero, illud

E ;

quod

quod in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, Ioan. 1. v. 1. solius Spiritûs Sancti virtute, per vnionem hypostaticam, æternaliter humanæ naturæ impressum, cæcis mortalibus, sedentibus in vmbra mortis, clarè innotuit, & vnigenitus ille Filius, qui est ab æterno in sinu Patris, Ioan. 1. v. 18. in ipsius gloriâ cum ipso cõæternus, in veritate carnis nostræ visibiliter corporalis apparuit, quando Verbum caro factum est, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre plenum gratiæ, & veritatis. Ioan. 1. v. 14. Curre lætus & festinus, mancipate Sodalis Virgini Deiparæ, ad hanc officinam Spiritûs Sancti, & vide cum Sanctis illis Pastoribus, hoc Verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Lucæ 2. v. 15. Lege attentus Verbum illud æternum æterni Patris, in candidissimâ & subtilissimâ Virgineæ carnis membranâ, dulci typo

Amoris expressum & exaratum. Contemplare fixis mentis oculis, illud Dei Verbum, incircumscriptum, immortalē, omnipotens, cuncta componens, omnia creans, omnia recreans, omnia portans, omnia conseruans, omnia nutriens, ludens coram Patre suo æterno omni tempore, ludens in orbe terrarum, Deum verum de Deo vero; tui causâ, & tui amore, ô ingrate homuncio, factum infans, antro Bethleemico circumscriptum, mortalitatis lacerâ obuolutum, breuibus fasciis constrictum, infirmum, natum in tempore, nudum, frigesens, vagiens, flens, inops, exinanitum, in vilibus cunis inter bouem & asinum collocatum. Admirare & obstupescere, quomodo Verbum illud, vnigena & delicia Patris, virginicâ carne vestitum, in gremio Virginis, Matri Virgini dulciter ablandiatur, modicumque lac, Matri Virgini alludens, emendicet: ac sæpius illud Eccle-

fiæ in Hymno ad Laudes in Natali Do-
mini rumina, & lætus ingemina :

*Fœno iacere pertulit,
Præsepe non abhorruit,
Paruoq; lacte pastus est,
Per quem nec ales esurit.*

Intuere mancipate Sodalis Mariæ, Ver-
bum illud infinitum & immensum, tui
causâ abbreviatum, in angusto Virgi-
nalis alui conclauis, infantilibus mem-
bris côarctatum.

Hæc est illa *Verbi abbreviatio*,
facta in utero Virginis Matris, de quâ
Isaias c. 10. v. 23. *Consummationem &
abbreviationem Dominus Deus exerci-
tuum faciet in medio omnis terræ.* Illius
terræ, de quâ Sanctus Psalter Psal. 84.
v. 1. *Benedixisti Domine terram tuam :*
auertisti captiuitatem Iacob. Vnde Do-
ctor Gentium ad Roman. 9. v. 28. *Ver-
bum enim consummans, & abbrevians
in æquitate : quia verbum breuiatum fa-
ciet Dominus super terram.* Lectita quo-
tidie,

tidie, Christiane Lector, hoc Verbum
 caro factum, vide Omipotentiam Dei
 imbecillem, Sapientiam infantem,
 Fortitudinem debilem: adora humilis
 Magnum *mysterium*, quod *absconditum*
 fuit à *seculis & generationibus*, nunc
 autem *manifestatum*. Ad Coloff. 1. v. 26,
 Profunditatem huius altissimi myste-
 rii, Sanctus Gregorius Theologus, Epi-
 scopus Nazianzenus, orat. 39 quæ est in
 Theophaniam seu Natalem Saluatoris
 nostri, ita perpendit: *Ipsum Dei Verbum,*
omnibus seculis antiquius, inuisibile, in-
comprehensibile, incorporeum, ex princi-
pio principium, lux è lumine, fons vite &
immortalitatis, archetypi imago, signa-
culum immotum, similitudo incommuta-
bilis, Patris definitio (seu terminus) ac ra-
tio, ad propriam procedit imaginem (nem-
pe hominem, quem ad imaginem suam
creavit) carnemq; ob carnem gerit, ac
animæ rationali, propter meam commi-
scetur animam, simili simile expurgans,

exceptoque peccato, per omnia homo
 efficitur. Nascitur quidem ex Virgine,
 cuius caro ac anima, iam antea à Sancto
 purgata erat Spiritu. Decebat enim, vt
 ita generatio ornaretur, prius tamen
 virginitas honore decoraretur. Proce-
 dens autem Deus, post assumptionem, ve-
 num ex contrariis daobus, carne & spiri-
 tu, ex quibus hic quidem Deus erat, illa
 verò in deitatis consortium assumpta. O
 mixtura noua, o temperamentum admi-
 randum! Existens nascitur, increatus
 creatur, intangibilis tangitur, per medi-
 um anime rationalis, inter carnis crassi-
 tiem, & diuinitatem interposita: ditans
 depauperatur; ob meam enim pauper est
 carnem, vt ego suã locupleter diuinitate:
 plenus exinanitur; siquidem parumper
 suã exinanitur gloriã, vt ego suam con-
 sequar plenitudinem: que nam bonitatis
 diuitie? Quid hoc ad me mysterium il-
 lud? particeps fueram imaginis eius, ve-
 rum non conseruauit. At ille mee fit par-
 ticeps carnis, vt & imaginem saluet, car-
 nemq;

veneratione Deiparæ.

97

nemq̄ immortalitate donet, secundam
communicat communicationem, longè
priorè admirabiliorem. Quoniam tunc
quidem quod melius erat impertitus est,
nunc verò deterioris efficitur particeps:
hoc priorè diuinius, hoc mentem habentibus
sublimius. Hucusque Sanctus
Theologus.

Formosissima *Forma Dei* est Ma-
ria, *Pretiosa Margarita orbis
terrarum*, à S. Cyrillo Episcopo Ale-
xandrino Homil. contra Nestorium,
nuncupata; in hac enim Margaritâ, v-
nico omnis creaturæ Vnionè, illum qui
est splendor gloriæ, & figura (ex Græ-
co textu, Character) substantiæ Dei Pa-
tris, (ad Hebræos 1. v. 3.) & imago bo-
nitatis illius, (Sapient. 7. v. 26.) sapi-
entissimè exsculpsit Diuinus Amor; il-
lumque immensum Dei Filium, qui
*Exultauit vt gigas ad currendam viam, à
summo celo egressio eius: Et occursum eius
vsq̄ ad summum eius: Psal. 18. v. 6. & 7.*
illum

illum inquam cælestem Athlantem,
 Qui mensus est pugillo aquas, & celos
 palmo ponderauit; qui appendit tribus
 digitis molem terre, & librauit in pon-
 dere montes, & colles in statera: (Isaia
 40. v. 12.) illum Omnipotentem, qui Ex-
 celsior celo est, profundior inferno. Lon-
 gior terrâ mensura eius, & latior mari:
 Job. c. 11. v. 8. & 9, illum inquam Magnum
 Deum, quem cæli cælorum capere non
 possunt, ut illi spatia quædam imagina-
 ria infinita, à plerisque Philosophis &
 Theologis assignari debeant, in exi-
 guâ virginæ carnis mole, omnibus li-
 neamentis absolutissimè expressum,
 dextræ Dei digitus Spiritus Sanctus
 subtilissimè efformauit; ita quòd mem-
 brorum illius dominici corporis distinctio
 in ipso momento conceptionis & vnionis
 Dei & Hominis adeo tenuis erat & par-
 ua: ut humano visui vix possent subijci,
 ut subtiliter docet Magister Sententia-
 rum Petrus Lombardus in 3. Sententiar.
 dist.

dist. 3. O profunditas humilitatis Dei!
 ô altitudo bonitatis! ô abyssus amoris?
 Tui amore, ô homo, Magnus Deus, fit
 parvus Deus. O diuinæ Maiestatis depopulator
 Amor! Tui causâ, ô mortalis:

Huc ille decreuit gigas,

Pro te, ô miser homuncio, vilissimè
 terræ vermicule, Creator ipse *funiculus*
Adam, *vinculis charitatis*, Osee II, v. 4.
 naturæ humanæ in Virginis utero ar-
 ctissimè colligatus, pro te Virgineæ
 carnis fasciis inuolutus; pro te elate ho-
 mo, superbe puluis, Deus *paruulus na-*
tus est, & Filius datus est, Isaïæ 9. v. 6.
 pro te pauperibus pauperis Matris pan-
 niculis constrictus iacet in ergastulo,
 tenetur vinculis. O amor? ô humili-
 tas? Pro te Deus:

Vagit infans inter arcta

Conditus præsepia:

Membra pannis inuoluta

Virgo mater alligat;

Et manus, pedesq;, & crura,

Strictâ cingit fasciâ.

vt canit Ecclesia in Hymno ad Matutinum Dominicæ Passionis.

Optimè itaque & satis ingeniosè suo more Beatam, Virginem, *Formam*

Dei vocavit S. Augustinus; in quo etiam fortassis sensu à S. Ioanne Damasceno orat. 1. de Natiuit. B. Mariæ Virginis, eadem Virgo appellata est: *Dei animatum simulachrū.*

Plenus est in suis diuinissimis operibus Sanctus hic Doctor laudibus & encomiis Virginis sacratissimæ; selectissima epitheta, admirabiles titulos, rarissima e-logia Augustissimæ cælorum Reginae dat feruentissimus hic Deiparæ encomiastes, & præclarissimum Ecclesiæ Catholicæ lumen; quippe manum suam dextram, (quæ rabidum furorem impii illius iconomachi Leonis Isaurici Orientis Imperatoris, contra sacras imagines stultè debacchantis, Christiano calamo, hoc est, liberè & magnanimitè represserat)

reprefferat) à Principe Damasci, barbaro Saracenorum tyranno, per fraudem & nequitiam Isaurici, innocenter & crudeliter amputatam, at ope Virginis Sanctissimæ miraculosè restitutam, Liberatricis & Dominæ suæ hymnis & præconis, æternùm consecraverat humilis Damascenus, professus servitutem & perpetuum Mariæ mancipatum. Cuius mancipatûs insigne & symbolum, in manu dextrâ quoad vixit perpetuò gestavit, circulum videlicet purpureum, seu lineam quandam lucidam & sanguine suaue rubentem, quæ iuncturam præcisæ à tyranno à Deiparâ verò sanatæ dexteræ ambiens, non sine magno miraculo, iucundissimè in manu Ioannis relucebat; signum certissimum, & evidentissimum indicium, inflicti pro honore sacrarum imaginum vulneris, & æternum in memosynon favoris & amoris in suos clientes Magnæ Matris. O felicem Damasceni manum

num, quæ fidelem mancipatum Dominae suæ sanguine proprio subscripsit, dum pro defensione sacri cultûs imaginum Deiparæ crudeli ferro abscinditur; ô nimum fortunatam manum, cui sanatae ipsamet Beatissima Virgo talem circulum, velut manicam mancipatûs tesseram, manu suâ propriâ fabricavit. Et quid mirum? si beata illa Sanctissimi Damasceni manus, Deiparæ Virgini mancipata, laudes & præconia, velut debitam gratitudinis pensionem, Dominæ suæ yberimè refundebat. De hoc circulo purpureo in dexterâ S. Ioannis Damasceni relucente, scribit Petrus Ribadeneira Societatis Iesy Theologus parte 2. Floris Sanctorum, in vitâ S. Ioannis Damasceni, 6. Maii, vbi alios citat Authores. Insignia sunt illa Virginis Sanctissimæ encomia, quæ in citatâ oratione de Natiuitate Mariæ Virginis, Marianus hicolor Beatissimus Damascenus occinit:

Ma-

*Mater casta, sola digna Cre-
atore : Filia Deo digna : dignum
Deo habitaculum : venustas nature hu-
mane, & sexcenta alia his similia. Vo-
catur porrò Deipara Virgo à Sancto
Damasceno : *sola digna Crea-
tore* ; Vel quia, in solâ Virgine sa-
cratissimâ , præ omnibus aliis puris
creaturis, dignitas, maiestas, bonitas,
& sapientia Creatoris eminentissimè
elucet ; quia Dei Filius Matrem sibi
creavit providè, vt canit Ecclesia in Hy-
mno ad Laudes Officii Beatæ Mariæ
Virginis, (id est, cum maximâ & grauif-
simâ deliberatione, ac summâ pruden-
tiâ, providendo mundi perditioni necessi-
tatibus, talem sibi Matrem elegit) Cùm
ergo Deipara Virgo, sit dignissimum, ex-
cellentissimum, & nobilissimum opus
Dei ex omnibus creaturis ; meritò à
Sancto Damasceno appellatur : *sola
digna Creatore*. Sic imago affa-
bre*

bre & perfectè ab optimo pictore elaborata, dicitur: sola digna perfecto pictore. Vel quia, sola hæc inclytissima Virgo, dignissima & nobilissima creatura, semper correspondit gratitudine suo Creatori; quem illa nunquam, vel leuissimâ culpâ offendit; nec toto vitæ suæ tempore, etiam per vnicum instans seu momentum temporis, Creatori suo ingrata extitit. Sciebat probè humilis Virgo, creatam se fuisse ex nihilo, ac proinde nihilitatis & humilitatis profundissimam abyssum penitus ingressa, Creatori suo dulcissimum illud melos identidem suavissimè decantabat: *Magnificat anima mea Dominum: & exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem,* (vel vt nonnulli periti linguarum, Græco textui inhxerentes legunt; *vilitatem, seu nihilitatem*) *ancille sue. Lucæ 1. v. 47. & 48. Vnde, sicut Deus, appendit terram super nihilum.*

Iob

Jobe. 26. v. 7. sic appendit omnem terram, vniuersam videlicet creaturam, super humilem Virginem, vt ipsa sit Domina, Regina, ac Imperatrix semper Augusta totius mundi, visibilis & inuisibilis: Etenim Domini est terra, & plenitudo eius: orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo. Quia ipse super maria (id est, Mariam, mare gratiarum) fundauit eum. Psal. 23. v. 1. & 2.

Sola ergo Virgo Beatissima *digna Creatore;* quia sola gratissima Deo, sola memor beneficiorum sui Creatoris, Non sic reliquæ creaturæ. Vel quia, sola hæc felicissima Virgo, digna fuit, quæ crearetur à Deo, ac propterea *sola digna Creatore;* quippe sola meruit vt esset Mater Filii Dei; qui ab æterno, siue in carne impassibili, etiamsi Adam non peccasset, vt vult Subtilis Scholæ cum suo Subtili Doctore, in 3. sentent. dist. 7. q. 3. siue in carne passibili, non nisi

nisi supposito Protoplasti peccato, vt docet Angelica Schola cum suo Angelico Doctore 3. p. q. 1. art. 3. in corp. decreuerat homo fieri; ad quam diuinam maternitatem vt à Deo præ omnibus aliis eligeretur, sola fuit dignissima Virgo Beata, propter dispositiones præuias, vt doctissimus Franciscus Suarez tom. 1. in 3. p. D. Thomæ, disput. 10. sect. 7. concl. 1. docet, dum ait: *Beatissima Virgo fuit condignè disposita, vt esset Mater Dei.* Quod clarè indicat sancta mater Ecclesia Catholica, dum ita alloquitur Beatam Virginem in oratione post Antiphonam *Salve Regina: Omnipotens sempiterne Deus, qui gloriose Virginis Matris Mariæ corpus & animam, vt dignum Filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu Sancto cöoperante preparasti. &c.* Et in Antiphonâ Paschali: *Regina cæli lætare, alleluia. Quia quem meruisti portare, alleluia, &c.* Et ideo Sanctus Damascenus

nus l. 4. orthodoxæ Fidei c. 15. nuncupavit Virgine[m] Sanctissimam : *Sanctum, & admirabile, ac summo Deo dignum templum.* Hinc illa apostrophe Ecclesiæ, in Officio Beatæ Mariæ in Sabbatho ad Benedictus : *Beata Dei genitrix Maria, Virgo perpetua, templum Domini, sacrarium Spiritûs Sancti : sola sine exemplò placuisti Domino nostro IESU Christo: &c.* Et quid ni placuisset? quæ nulli vnquam primordiali noxæ obnoxia, nullâ cuiuscunque peccati labe infecta,

Pulchra tota, sine notâ

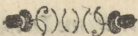
Cuiuscunq[ue] macule; vt sanctissimus Casimirus Princeps Poloniæ, in suo illo aureo Hymno de Beata Virgine Mariâ canit, gratissimam Deo præparavit in suo Virginali utero mansionem. *Hic locum voluptatis vterum Matris intelligo,* ait S. Bernardus Sermone in Concept. Beatissimæ Mariæ Virginis, *in quo cumulavit omnes delicias delicia-*

tum

rum Dominus, de cuius deliciis Spiritus Sanctus admiratorio sermone in amoris cantico eructat: *Que est ista que ascendit de deserto, deliciis affluens?* (Canticor. 3. v. 5.) *Nunquid in Angelis voluptatem habet Altissimus, in quibus ipse reperit prauitatem?* (Iob c. 4. v. 18.) *Nunquid in constellatione vel scintillatione stellarum, quarum alie conuertuntur in sanguinem, alie cadunt de celo,* (Apocal. c. 6. v. 13.) *alie in tenebras obscurantur?* *Nunquid in aere, vel in igne, vel ventis?* *Nequaquam in igne Dominus, non in commotione Dominus,* (3. Reg. 19. v. 11.) *non in spiritu Dominus, si verus est ille qui in curru igneo, & equis igneis est assumptus in celum.* *Nunquid in aquis, vbi furens & tortuosus Leviathan immoratur?* (Iob 40 v. 20.) *aut in terra, que sub maledicto Adæ spinas emittit & tribulos?* (Genes. 3. v. 18.) *Non est locus voluptatis nisi vterus Virginis. Ex hoc egreditur humanitate, quia vesti-*

rus cilicio nostra mortalitatis, visibilis humanis oculis apparuit. Hæc satis mellitè mellitus Doctor.

Ex his paucis laudum & prærogatiuarum Pretiosissimæ Dei Parentis iudiciis, pie Sodalis, mancipate Virgini Sanctissimæ, facili negotio collige, quocultu & veneratione, quàm feruenti desiderio & affectu, Dominam tuam honorare tenearis. Infinita quidem & immensa est quodammodo singularissima dignitas & sublimitas Virginis Matris; honor quoque, qui correspondere debet tali præ eminentiæ, infinitus & immensus sit quodam modo necesse est. Effunde te tamen totum quantum quantus es in præconia Regine tuæ & quia immensum mare laudum est Maria, guttulam saltem laudis tuæ adiace: etiam duo minuta (Marci 12. v. 42.) à paupere famulo suo sponte oblata, libens recipiet diuinum hoc gazophylacium Sanctissimæ Trinitatis MARIA.

DE OBEDIENTIA MARIANI

*Mancipij, quam debet prestare
Deiparæ Domina suæ.*

CONSTAT Deiparam Virginem, esse
veram & legitimam Dominam,
Reginamque hæreditariam, omnium
creaturarum, vt patet ex supra positis
discursibus. Ad quod etiam facit au-
reum illud S. Ioannis Damasceni orat.
2. de Assumpt. Sanctissimæ Dei genitri-
cis testimonium : *Oportebat, ait San-
ctus hic Doctor Ecclesiæ, Dei Matrem,
ea quæ Filij erant, possidere, atque ab
omnibus rebus conditis, vt Dei Matrem
& ancillam, adorari. Quamquam enim
semper ita comparatum est, vt hereditas
à parentibus ad filios deoluatur. nunc
tamen, vt eruditi cuiusdam viri (Euripti-
dis in Medeâ) verbis vtar, sursum sacro-
rum fluminum fontes fluunt. Etenim
Filius Matri res omnes conditas in serui-
tutem addixit. Et ad initium citatæ o-
rationis 2. de Assumptione, ita loquitur*

Dama-

I Damascenus: Ac mihi velim ea propitia sit,
quam laudandam suscepimus, quæ creata
omnia superat, atq; omnibus rebus conditis
e dominatur, velut Dei Mater, qui creator est
& opifex, rerumq; omnium imperio poti-
tur. Hoc ipsum docet idem S. Doctor lib.
s 4. Orthodoxæ Fidei cap. 19, dum ait: Itaq;
n gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum)
is Dominam parit (id enim Mariæ nomine
t. significatur). Verè etenim rerum omnium
i- conditarum Domina facta est, cùm Crea-
n- toris Mater extitit. Consonat Dama-
ab sceno S. Athanasius Archiepiscopus A-
m alexandrinus Serm. de Sanctissimâ no-
im strâ Deiparâ, sub finem: Et quandoqui-
tas dem ipse Rex est qui natus est ex Virgine,
me idemq; & Dominus & Deus, eapropter &
di- mater que eum genuit, & Regina & Do-
o- mina, & Deipara propriè & verè cense-
im- tur. Et Angelicus Thomas opusculo
vi- 8. in Expositione Salutationis Angeli-
o- cæ: Meritò Angelus reueretur Bea-
ut- tam Virginem, quia Mater Domini, & i-
ia- deo Domina est. Unde conuenit ei hoc no-

112 De obedientiâ
men Maria, quod Syriâ linguâ interpreta-
tur Domina, Probè agnouit hoc re-
gale imperium Virginis Sanctissimæ in
res omnes creatas, Seraphicus Bonauen-
tura, in Speculo Beatæ Mariæ Virginis,
lectione seu cap. 3. post medium, in-
quiens: *Maria interpretatur Domina.*
Hoc quoq; optimè competit tanta Impera-
trici, quæ reuera Domina est caelestium,
terrestrium, & infernorum. Domina, in-
quam, Angelorum, Domina hominum, Do-
mina demonum, Domina vtriusq; in celo,
Domina in mundo, Domina in inferno.
Sancto Cardinali adstipulatur Arnoldus
Carnotensis Abbas Bonæuallis, in Serm.
de laudibus Mariæ, dum ait: *Maria lin-*
guâ Syriacâ Domina dicitur: Christum
Dominus, Maria Domina; & licet ipsa se
Christi profiteatur ancillam, hoc seruitu-
tis genus, omni regno sublimius esse intel-
ligit. Constituta quippe est super omnem
creaturam: & quicumq; IESU curuat
genu, Matri quoq; pronus supplicat & ac-
cliuus. In supernis & inferis admirationi
est

est Virgo puerpera: stupent demones, gaudent homines, in caelo gloriam Deo concinnunt principatus & potestates. Additq; ibidem: Nec à dominatione vel potentiâ Filij, Mater potest esse seiuncta. Sanctus Bernardinus Senensis perbellè de dominatu Virginis Matris discurret, tomo 1. operum, serm. 61. art. 1. c. 6. Tot creaturae seruiunt gloriose Virgini Mariae, quot seruiunt Trinitati. Omnes nempe creaturae, quemcumq; gradum teneant in creatis, siue spirituales, vt Angeli: siue rationales, vt homines: siue corporales, vt corpora caelestia, vel elementa, & omnia quae sunt in caelo, & in terrâ; siue damnati, siue beati, quae omnia sunt diuino imperio subiugata, gloriose Virgini sunt subiecta. Ille enim qui Filius Dei est, & Virginis benedictae, volens (vt sic dicam) paterno principatui, quodammodo principatum equiparare maternum, ipse, qui Deus erat, matri famulabatur in terrâ, vnde Lucae c. 2. v. 51, scriptum est de Virgine & gloriose Ioseph: Et erat subditus illis. Pra-

rerea hæc est vera: Diuino imperio omnia
 famulantur & Virgo. Et iterum hæc est
 vera: Imperio Virginis omnia famulan-
 tur & Deus. Et infra cap. 7. ita docet:
 Lege successionis & hereditario iure to-
 tius vniuersi debetur Beate Virgini pri-
 matu & regnum. Quamuis autem be-
 nedicta Virgo fuerit nobilior persona, que
 fuerit, vel futura sit in orbe terrarum: tan-
 taq; perfectionis, quòd etiamsi non fuisset
 Mater Dei, non minùs debuisset esse Do-
 mina mundi: tamen secundùm leges, qui-
 bus regitur mundus, iure hereditario o-
 mnem huius mundi meruit principatum
 & regnum; quia filius eius in primo in-
 stanti sue conceptionis monarchiam totius
 promeruit & obtinuit vniuersi, sicut Pro-
 pheta testatur dicens: Domini est terra,
 & plenitudo eius: orbis terrarum, & v-
 niuersi, qui habitant in eo. Psal. 23. v. 1.
 Ex iure ergo conceptionis filij Dei, Virgini
 incumbere totum illud procurare & ad-
 ministrare, quod ex tunc filio datum est,
 vsq; ad legitimam ætatem filij sui, sicut ip-
 sius

ipsius diligens nutrix, & auctrix, secundum quod volunt iura, &c. Et paulo post subdit: Quinimmo cum Filius eius vnicus moreretur in cruce, cum nec vllum habuisset in terris, qui de iure succederet ei: mater omnium secundum iura successit, ac per hoc principatum omnium acquisiuit. Successionem autem hanc nusquam legimus reuocatam, sed diuino munere operante, & gratia Virginis impetrante, cernimus expressius elucidari quotidie, dum eam Dominam & Reginam omnium predicamus. &c. Tandemque concludit: Ex his omnibus apertissime claret, quod Mater IESV Christi Maria, hereditario iure, omnium que sunt infra Deum, habet regale dominium, & inclytum obtinet principatum. Ita deuotissimus famulus, & verum mancipium Deiparæ Virginis, Sanctissimus Bernardinus. Atque hoc dominium Deiparæ Virginis in omnes creaturas, pluribus Sanctorum Patrum testimoniis egregie adstruit Franciscus Suarez tom. 2, in 3, p. D.

Thomæ, disput. 22. sect. 2. §. Tertia ratio; vbi ita concludit: *B. Virgo, eò, quòd mater Dei est, habet speciale quoddam ius & dominium in omnes creaturas.* Videri potest Ferdinandus Quirinus de Salazar, insignis nostri æui Theologus, in Expositione Capitis 8. Prouerbiorum Salomonis v. 15. & 16. *Per me Reges regnant, &c. Per me Principes imperant, &c.* vbi efficacissimis rationibus, & luculentissimis Sanctorum Patrum testimoniis, perspicuè demonstrat regium dominatum Deiparæ Virginis in res omnes creatas; tandemque n. 140. concludit: *Quartò sequitur, MARIAM, in homines, Angelos, ac demones, non Regine ius, id est, potestatem iurisdictionis habere, sed etiam ius dominiij, ratione cuius, verè & propriè serui illi mancipati, vel mancipia sub eius ditione constituta appellari debent.* Ad quod confirmandum, allegat aureum axioma D. Anselmi: *Seruire huic Regine*

regnare est, Et inter illius mancipia numerari plusquam regium. Quod ipsum docet idem Salazar in Defensione pro immaculatâ Deiparæ Virginis Conceptione cap. 32. per totum §. 1. Atq; hoc regale imperium, ac legitimum, naturale, verum, & proprium, in omnem creaturam regnum & dominium, Beatissimam Virginem, ab ipso suæ immaculatæ Conceptionis instanti ac momento, iure maternitatis adeptam fuisse, idem celeberrimus Author doctissimè probat, in citatâ Defensione, &c. cap. 5. à n. 6. & cap. 14. n. 10. Proinde eruditè factis sapientissimus nostræ ætatis interpretæ Sacræ Scripturæ, Cornelius Cornelii à Lapide in Commentariis in Exodum cap. 15. v. 20. Sanctissimi nominis MARIA etymon, deducit ab Hebræo *Mora*, & Syriaco, *Mara*; quæ voces Dominam significant. Quam nominis Etymologiam confirmat ex communi

sensu Fidelium, dum ait : *Christiani omnes Beatam Virginem omni linguã, Dominam nostram, quasi proprio nomine, compellant. Est enim ipsa mater Christi, qui est primogenitus, & dominus omnis creature; unde & Rabbi Hecados ipsam primam creaturarum, & primum hominem appellat. Ita doctissimus Cornelius.*

Supplex agnoscit & veneratur Sancta Mater Ecclesia Catholica hoc Dominium Dei genitricis Mariæ, dum eam Fidelibus in iconibus spectandam proponit, redimitam aureo diademate, & cum sceptro regali; & dum verba illa Prouerbior. c. 8. v. 22. & 23. eidem calorum Reginae Dominae suæ supplicabunda defert : *Dominus possedit me in initio viarum suarum, a ntequam quidquam faceret à principio. Ab eterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret.* Hebraicus textus sic habet : *Iehoua possedit me principium viae suae, ante opera sua.*

ex eo tempore. A seculo principatum habui, à principio ante terram. S. Athanasius in Epistolâ ad Decreta Nicænæ Synodi, verba illa Possedit me in initio viarum suarum, legit: Præfecit me operibus suis. Viæ etenim Domini, sunt opera & creaturæ Dei. Atq; primatus hic Matris Dei in res creatas, etiam Angelos, ipsis Angelis adhuc viatoribus, statim ab initio creationis illorum, reuelatus est à Deo. Si enim Angeli in viâ constituti, cognouerunt Christum, verum, legitimum, & naturalem Regem, & Dominum suum, vt supremum omnium creaturarum caput, vt asserit Franciscus Suarez l. 5. de Angelis c. 12. n. 13. vt illum tanquam Deum hominem futurum fide susciperent, & vt caput suum, ac auctorem suæ salutis recognoscerent, & vtroq; titulo diligerent, & reuerenter colerent, & adorarent. Et de hac reuerentiâ, & subiectione ad Christum peculiare præceptum susceperunt. Quod ipsum docet lib. 7. c. 13. à n. 30. confirmatq; ex illo ad Hebr. 1. v. 6.

Et adorent eum omnes Angeli Dei. Matrem etiam Christi Regis & Domini, vt Reginam & Dominam suam, & totius vniuersi, cognoscere decebat Angelos, vt idem citatus Doctor lib. 6. de Angelis c. 5. n. 10. affirmat, inquit: *Sicut Christus est Angelorum caput; ita Beata Virgo est eorum Regina, & Domina, & in suo gradu & modo Angeli sunt eius ministri, & ideo ad statum illorum pertinet, vt in Verbo semper illam contemplantur, semperq; illam coluerint, & amauerint. Vnde verissime est, etiam in via aliquam eius cognitionem habuisse: quia sicut reuelatum est illi Deum futurum hominem, ita facile reuelari potuit, futurum fuisse Virginis Filium.* Hæc est illa Mulier, quam vidit Sanctus Ioannes Apostolus, Apocalip. c. 12. v. 1. *amicta Sole, & luna* (omnis nimirum creatura, quæ vt luna mutatur) *sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim.* In quæ verba Sancti Euangelistæ, Diuus Bernardus Serm. de B. Virgine Mariâ; Signum-

magnum apparuit in coelo, &c. ita ex-
 clamat: Dignum planè stellis coronari ca-
 put, quod & ipsis longè clariùs micans, or-
 net eas potiùs quàm ornetur ab eis. Quid-
 ni coronent sidera quam Sol vestit? Sicut
 dies verni circumdabant eam flores rosa-
 rum, & lilia conuallium. Nimirum leua
 Sponsi sub capite eius, & iam dextera il-
 lius amplexatur eam. Quis illas aestimet
 gemmas? Quis stellas nominet quibus Ma-
 rie regium diadema compactum est? Su-
 pra hominem est corone huius rationem
 exponere, iudicare compositionem.

-Nec sane magnum cuiquam videri de-
 bet, Virginem Sanctissimam, omnibus
 creaturis dominari, cui ipse creator sub-
 esse voluit. Audi D. Bernardum Homiliã
 super Missus est: Maria matrem se agno-
 scens, maiestatem illam, cui Angeli cum
 reuerentiã seruiunt, cum fiduciã suum
 nuncupat filium. Nec dedignatur nuncu-
 pari Deus, quod esse dignatus est. Nam
 paulo post subdit Euangelista: Et erat, in-
 quiens, subditus illis. (Lucæ 2. v. 51.)

Quis

Quis quibus? Deus hominibus. Deus, in-
 quam, cui Angeli subditi sunt, cui princi-
 patus & potestates obediunt, subditus erat
 Mariæ. Nec tantum Mariæ, sed etiam
 Ioseph propter Mariam. Mirare ergo v-
 trumlibet, & elige quid amplius mireris,
 siue filij benignissimam dignationem, siue
 matris excellentissimam dignitatem. V-
 trinq; stupor, vtrinq; miraculum. Et quòd
 Deus femina obtemperet, humilitas absq;
 exemplo: & quòd Deo femina prince-
 tur, sublimitas sine socio. In laudibus Vir-
 ginum singulariter canitur, quòd sequun-
 tur Agnum quocunque ierit. (Apoca-
 lip. 14. v. 4.) Quibus ergo laudibus iudi-
 cas dignam, quæ etiam præit? Disce ho-
 mo obedire, disce terra subdi, disce pulvis
 obtemperare. De auctore tuo loquens E-
 uangelista: Et erat, inquit, subditus illis,
 haud dubium quin Mariæ & Ioseph. Eru-
 besce superbe cinis: Deus se humiliat, &
 tu te exaltas? Deus se hominibus subdit,
 & tu dominari gestiens hominibus, tuo te
 præponis auctori. Hæc mellifluus Doctor.

Hinc Sanctus Gregorius Nazianzenus in
Tragædiâ: *Christus patiens*, alloquitur
Deiparam:

Hera, filia, dominantis Mater Verbi.

Vides à Sancto Theologo, Deiparam,
vocari Filii Dei Matrem, filiam, & he-
ram seu dominam. *Ipsa est Virginis no-
stræ gloria singularis & excellens præro-
gatiua Mariæ, quod Filium vnum eun-
demq̄, cum Deo Patre meruit habere com-
munem*, ait S. Bernardus Serm. 2. in An-
nunciatione Dominica. Sicut ergo Pa-
tri suo æterno, obediuit Christus in om-
nibus toto vitæ suæ tempore, vt ipse
met de seipso testatur Ioan. 14. v. 31. *Sed
vt cognoscat mundus quia diligo Patrem,
& sicut mandatum dedit mihi Pater, sic
facio.* Et Apostolus ad Philippenses 2.
v. 8. *Humiliauit semetipsum factus obe-
diens vsq̄ ad mortem, mortem autem Cru-
cis: ita & Matri suæ sanctissimæ semper
libentissimè promptissimèque obedi-
entissimus filius obtemperauit, & satis-
faciens exactissimè præcepto diuino:*

He-

Honora patrem tuum & matrem tuam.
 Exod. 20. v. 12. Sic cœlestis Pater, & Beati-
 ssima Mater, Christo Filio suo impera-
 bant, quippe in communem Filium:

Diuisum imperium cum patre mater habet

Et miraberis, Pretiosissimam Virgi-
 nem omnibus creaturis dominari, quæ
 ipsi Dei Filio dominabatur, & quod
 plus est, nunc etiam quodam modo do-
 minatur. Audi attentus Beatum Pe-
 trum Damiani, mancipatum seruum Dei-
 paræ Virginis; sic ille Serm. 44. qui
 est 1. in Natiuit. Beatissimæ Virginis Ma-
 riæ, inuictissimam & semper Augustis-
 simam totius Vniuersi Imperatricem,
 supplicabundus affatur: *Fecit in te ma-
 gna qui potens est, & data est tibi omnis
 potestas in celo, & in terrâ. Quid tibi ne-
 gabitur, cui negatum non est, Theophilum*
 (vide Surium tom. 1. de Sanctis, ad 4.
 diem Februarii) *de ipsis perditionis fau-
 cibus reuocare? Infelicem animulam, to-
 tum illud, quod in te factum est, proprio
 charactere denegantem, de luto fecis, &*
miseria.

miserie subleuasti. Nil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis releuare. Quomodo enim illa potestas tue potentie poterit obuiare, que de carne tuâ carnis suscepit originem? Accedis enim ante illud aureum humana reconciliationis altare, non solum rogans, (nota verbi emphasim) sed imperans ; Domina, non ancilla. Moueat te natura, potentia moneat ; quia quanto potentior, tanto misericordior esse debet. Potestati enim cedit ad gloriam, iniurias vlcisci nolle cum possit. Ita Sanctissimus Cardinalis.

Atque hoc regale imperium Sacratissimæ Virginis in res omnes creatas, facit Deiparam Virginem, videre in Verbo omnes actiones, locutiones, consilia, & cogitationes liberas omnium hominum & Angelorum. Cùm enim Beatissima Virgo, sit vera & legitima Domina & Regina totius vniuersi, resque omnes à Deo conditæ, sint illi subditæ, ac æternaliter mancipatæ, & vt S. Ioannes Damascenus orat, 2, de Assumpt. SS.

Dei genitricis supra citatâ loquitur: *in seruitutem addictæ*; ad bonum autem regimen & œconomiam, requiratur plena & perfecta notitia & cognitio subditorum; sequitur necessariò, Deiparam Virginem, statum omnium creaturarum, ac præcipuè intellectu præditarum, plenè perfectèq; cognoscere debere, quò meliùs illas regere & gubernare possit; quod non fieret, si actiones, consilia, & cogitatus liberos hominum & Angelorum exactè non penetraret. Insignis est illa apostrophe ad Deiparam Virginem, Sancti Germani Patriarchæ Constantinopolitani, Sermone de Assumptione: *Spiritus tuus, ô Maria, viuit in æternum, omnia obseruas, omnia intueris, & inspectio tua ad omnes se porrigit.* Vnde deuotissimum Mariæ mancipium Bernardus Serm. de B. Virgine Mariâ, Signum magnum, verba illa Apocalips. .12. v. 1. *Mulier amicta Sole*, applicans Deiparæ, ita ait: *Meritò ergo Maria Sole perhibetur amicta, que profundissimam diuinæ sapientiæ*

ultra quàm credi valeat, penetravit abys-
 sum: ut quantum sine personali vnione
 creature conditio patitur, luci illi inac-
 cessibili videatur immersa. Ob hanc ergo
 immersionem in Deo, meritò à Beato
 Petro Damiani Serm. in Assumptione
 Beatiss. Mariæ Virginis, qui in ordi-
 ne est Sermo 40. & Serm. 1. in Natiuita-
 te eiusdem, qui est Sermo 44. Deipara
 appellatur: *Deificata*. Hinc Franci-
 scus Suarez Tom. 2. in 3. p. D. Thomæ, di-
 sput. 21. sect. 3. 6. Tertiò ex his, docet:
 Pie & probabiliter colligo, videre Beatam
 Virginem in Verbo, quidquid Deus videt
 scientiâ visionis, in solùm exceptis, que
 singulariter ad Christum, & ad interiores
 anime eius cogitationes pertinent. Quam
 tuam doctrinam Theologicis rationi-
 bus excellenter confirmat hic Doctor.
 Sententiam Suarez, sequitur & fusiùs
 probat Ferdinandus Quirinus de Sala-
 zar, in Expositione cap. 8. vers. 18. Pro-
 verbiorum Salomonis, à n. 178. Ideo S.
 Epiphanius in Serm. de laudibus Virgi-
 nis,

nis, vocauit Dominam nostram Græcò nomine *Polyophthalmon*, quod Latinis, *Multoculam*, vel innumeris præditam oculis, significat. Sanctus quoque Ephræm Syrus Serm. De Sanctissimæ Dei Genitricis Virginis Mariæ laudibus, sic affatur Matrem Domini: *Inuiolata, integra, planeq; pura ac casta Virgo Dei genitrix Maria, Regina omnium, spes desperantium, Domina nostra gloriosissima, eademq; optima, ac præcellentissima: sublimior celitibus, candidior Solis radiis atq; fulgoribus: honoratior Cherubim, & multis oculis (Græcè polyommatôn) claris spiritibus perspicacior.* Sane, si Deipara, est *Speculum sine macula*, quod imaginem Dei Patris inuisibilem, mundo visibilem repræsentauit; quid mirum! si vniuersus mundus, nudus & apertus eius sanctissimis oculis repræsentetur.

Magna profectò prærogatiua, magnum priuilegium Deiparæ, creaturas omnes & singulas videre, omnesq; cogitatus liberos Hominum & Angelorum penetrare. Soli, post Deum Ter Opti-

co
is;
um
E.
lei
fic
e-
i-
e-
t,
b-
is
e-
i-
i-
o
i!
is
e-
i-
s
i-
n
i-
n

num Maximum, Christo Domino &
Matri eius Sanctissimæ hic honos con-
tigit. Etenim Sancti in Patriâ clarè De-
um videntes, vident quidem in Verbo
per intellectum lumine gloriæ vigora-
tum, omnia creata, non solum in gene-
re, & specie, sed etiam in indiuiduo,
iuxta mentem Angelici Doctoris lib. 3.
contra Gentiles c. 59. vbi docet: *Pertinet igitur ad perfectionem intellectualis substantiæ, vt omnium specierum naturas, & virtutes, & propria accidentia cognoscat. Hoc igitur in finali beatitudine consequitur per diuinæ essentiæ visionem. Per cognitionem autem naturalium specierum, & indiuidua sub speciebus huiusmodi existentia cognoscuntur ab intellectu Deum vidente; non tamen vident Beati internos actus liberos voluntatis creatæ, nisi ad illos aliquo modo spectent, vel ad illos dirigantur, vt communiter docent Theologi. Felicem te & ter quaterque beatum, mancipate Sodalis Dei paræ Virgini, qui tali Dominâ gloria-*
ris.

ris. Nihil est quod timeas. Contem-
platur te assiduè in hoc exilio positum
omniscia Hera tua, benè videt tuas mise-
rias & afflictiones, intuetur persecutio-
nes & tribulationes, cognoscit pericu-
la, prospicit necessitatibus, prouidet
saluti, pascit te, regit, tuetur; quia pia
& liberalis est. Benignus oculus omni-
potentis Dominæ tuæ, saginat te iumen-
tum suum, spiritualibus deliciis cæle-
stium gratiarum. Conuertit ad te suum
mancipium Domina tua ergastularia, il-
los suos misericordes oculos; quia Ma-
ter misericordiæ est. Lætare serue bo-
ne, exulta, iubila, & identidem illud
occine: *Domina regit me, & nihil mihi
deceit; in loco pascue ibi me collocauit.*
Psal. 121. v. 1. & 2. Cura autem, ne se-
renissimos Reginæ tuæ oculos, vllâ vn-
quam vel minimâ re offendas. Delicati
sunt oculi Mariæ, etiam vel leuissimam
culpam ferre non possunt.

Cum igitur Beatissima Virgo, vnâ
cum Filio suo, constituta sit à Deo in
caput

caput omnium gentium, omnium nationum, omnium Prouinciarum, omnium Regnorum, denique omnium creaturarum, vt naturalis & hæreditaria Domina, Princeps, Regina, & Imperatrix semper Augusta, (non quidem principaliter, & independenter ab vllò, sed secundariò, & dependenter à Deo; *Deus plenarium & principale dominium habet respectu totius, & cuiuslibet creature, que totaliter eius subicitur potestati*, ait D. Thomas 22. q. 103. art. 3. in corp. Dei-para autem Virgo participatum tantum & communicatum à Deo suo obtinet in res omnes creatas principatum) proinde Mancipate Sodalis Virgini sanctissimæ, agnosce dignitatem tuam, & tantæ factus Mancipium Dominae, non ad alterius duri domini potestatem degeneri conuersatione redire. Cura semper, ne sanctissimæ voluntati Dei-para Dominae tuæ serue bone, in vllâ re etiã minimâ displiceas, vel contradicas; omnes nutus voluntatis eius obserua, omnitus

manibus promptissimè obedias, illud
 semper in corde & ore habens: *Que ha-*
bitas in hortis, deliciarum æternitatis,
 seruus tuus, tuum mancipium, *auscul-*
tat: fac me audire vocem tuam. Cant.
 cor. 8. v. 13. Iube Domina mea quod vis,
 impera quod tibi placet, lubens ad ius-
 sa curram, ad imperata tua lætus vola-
 bo. Nullas refugiam difficultates, nul-
 la præteritam pericula, nullos detrecta-
 bo labores. Etenim omnia tibi, Domi-
 na mea, subsunt, omnia seruiunt, omnia
 obediunt, cælum, terra, cæteraque ele-
 menta, & quidquid ex illis coagmenta-
 tum est, animalia, volucres cæli, & pis-
 ces maris, & omnes aliæ visibiles & in-
 visibiles creaturæ, Angeli & ipsi da-
 mones. Omnia regali tuo scepro Virg-
 potentiissima parent; vniuersa creatura
 sub pedibus tuis tibi æternum mancipi-
 ta, Dominam te suam supplex agnosco
 & veneratur: tibi vniuersus orbis amb-
 tioso famulatu ancillatur; tuæque po-

o. g. d. o. m. n. i. s. t. i. u. l. o. y. a. m. n. i. t. e. n. t.

222

tentiz arctissimis compedibus perpetuò
se esse deuinctum gloriatur:

O nimium dilecta Deo, cui militat orbis,

Et coniurate veniunt ad vincula gentes:

Agnosco, agnosco te Dominam meam,

ô Mater Dei mei, sub tuis diuinissimis

pedibus me, indignissimum mancipi-

um, tuum tamen, humillimè prosterno-

Calca rebelle hucusq; caput meum, Do-

mina mea; tibi iam mancipatum, totum

posside; rape *raptrix cordium* (sic

te tuus vocat Bernardus *meditat. super*

Salve Regina) cor meum, tuum transfu-

gam. Inde collo vincula, manibus pedi-

busq; pedicas manicasque iniice; erga-

sterio tuorum mancipiorum me fugiti-

uum & vagabundum famulum tuum

æternùm include. En iam ante te pro-

uolutus nequam seruus tuus, ex intis-

mis præcordiis ad te clamo filius Euzæ

ad te suspiro gemens in hac lachryma-

rum valle: Domina Domina Regina o-

mnipotens, in ditione enim tuâ cuncta

sunt.

sunt posita, & non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare me tuum mancipium. Tu, Domina mea, vnà cum Filio tuo Domino meo, regis cælum & terram, & quidquid cæli ambitu continetur. Domina omnium es, nec est qui resistat maiestati tuæ. Cuncta nosti, & scis. Et nunc Domina Regina, miserere serui & mancipii tui. Ne despicias me partem tuam, quam cum Filio tuo redemisti tibi de manu inferi. Exaudi deprecationem meam, & propitia esto forti & funiculo tuo, tuis vinculis tibi vincto, tibi æternum mancipato. Da Regina mea, tibi in omnibus obtemperare, te amare, tuam voluntatem in omnibus sequi; quia voluntas tua, conformis est voluntati diuinæ; & quidquid tu vis, vult & Dominus meus Deus meus. Quare manu tenens hanc compedem, protestor coram te, Heroïna mea, me iam non esse meum, sed tuum: tu etenim scis, quia tuus sum; in te proiectus ex ytero matris meæ.

Inice securè manum tuam in me tuum
 mancipium. Dic Domina mea, iuxta
 vſitatam veteribus (*Barnabas Briffoni-*
us lib. 5. de Formulis) Mancipationis
 formulam: *Hunc meum esse di-*
co, nexum & mancipium; quia: *et ego*
item esse aio te meam, naturalem
 & hæreditariam Dominam. Abrenuncio
 Domina mea clementissima, omni liber-
 tati, meæ, abnego propriam voluntatem
 meam, quam ſalutaribus tuis compedi-
 bus vinctam, & tenaciſſimè conſtric-
 tam, ad ſacraſſimos Maiestatis veſtræ pedes
 ſiſto. Cape profugum ſervum tuum,
 cõerce vinculis nequam ſubditum tu-
 um; poſſide in æternum me vinctum
 tuum. En conceptis verbis, clarè coram
 vniuerſâ creaturâ profiteor & proteſtor;
 Me tuum eſſe, è numero omnium tuo-
 rum mancipiorum indigniſſimum man-
 cipium, ſcabelum pedum tuorum.

Porro obedientia Mariani mancipii,
 quam debet præſtare Deiparæ Do-
 minæ ſuz, conſiſtit in diligentiſſi-

mâ obseruatione omnium mandatorum
 Dei : quia quidquid vult & præcipit
 Deus; hoc ipsum vult & præcipit Ma-
 ria : & omne quod non vult & prohibet
 Deus; non vult & prohibet Maria : &
 sicut Deus odit & abominatur omne
 peccatum ; sic omne id quod Deum of-
 fendit, execratur Maria ; quæ propter
 peccata mundi , vnicum Filium suum
 Christum I E S V M, crudelissimas pœ-
 nas, acerbissimosque dolores pati , &
 ignominiosissimum Crucis tormentum
 in ferali illo Caluarix monte subire, la-
 chrymosis oculis dolorosa Mater vidit
 & indoluit. Maximus sane & infensissi-
 mus hostis Mariæ, est peccatum ; quod
 innocentem Filium in corpore, & affli-
 ctissimam Matrem interemit in corde.
 Fuge, cane peius & angue, Sodalis man-
 cipate Virgini, crudelem sicarium, &
 impium Deicidam , peccatum : fuge
 Dei Matris, Dominæ tuæ, durum tyran-
 num. Et quæ mens concipere, quæ lin-
 gua enarrare, quæ manus exprimere po-

terit, quàm acerbè, quàm crudeliter, Dei-
para Virgo, Filio suo dulcissimo pati-
ente & moriente propter delicta & sce-
lera totius mundi, in corde suo virginali
excruciabatur? Audi quid dicat S. Io-
annes Damascenus lib. 4. orthodoxæ Fidei.
c. 15. *Beata Virgo, quos in partu do-
lores effugerat, passionis tempore sustinuit,
ut que pro materno suo affectu viscera si-
bi lacerari senserit, & dum eum, quem
Deum gignendo norat, ut fontem ac faci-
norosum morte affici conspiceret, intimis
cogitationibus, tanquam gladio, discerpe-
retur. Atq; ita intelligendum est illud: Et tu-
am ipsius animam doloris gladius per-
transibit. Luc. 2. v. 35. Huc vsq; Sanctus
Doctor, Iam verò Sanctus Bonaventura
tom. 7. operum in Stimulo Amoris
p. 1. cap. 3. sic alloquitur mæstissi-
mam Virginem Matrem, stantem iux-
ta Crucem IESV: *O Domina mea,
ubi stabas? Nunquid tantum iuxta Cru-
cem? Immo certè in Cruce cum Filio
ibi crucifixa eras secum. Sed hoc distat,**

G. 2

quia

quia ipse in corpore, tu autem in corde.
 Nec non & eius vulnera per corpus eius
 dispersa, sunt in corde tuo unita. Ibi Do-
 mina lanceatum est cor tuum, ibi spinis co-
 ronatum, ibi illusum, exprobratum. &
 contumeliis plenum, aceto & felle pota-
 tum. O Domina cur iuisti immolari pro
 nobis? Nunquid non sufficebat Filij passio
 nobis, nisi crucifigeretur & Mater. O cor
 amoris, cur conuersum es, in globum do-
 loris? Aspicio Domina cor tuum, & id non
 cor, sed myrrham, & absynthium, & se-
 video. Quæro matrem Dei, & ecce inue-
 nio sputa, flagella, & vulnera: quia tota
 conuersa es in ista. O amaritudine plena
 quid fecisti? Cur vas sanctitatis fecisti va-
 pœnalitatis. &c. O mira res, tota es in
 vulneribus Christi, totus Christus crucifi-
 xus est in intimis visceribus cordis tui. Ita
 Sanctus Cardinalis.

Iure meritissimo igitur, Diuam Virgi-
 nem Sancti Patres, Martyrem, imò plu-
 quam Martyrem esse docent. Ita disertus
 Sanctus Hieronymus tomo 9, qui inscri-

bitur Epistolarum, epistolâ 10. seu Serm.
 de Assumptione Beatæ Mariæ Virginis :
 Dei genitricem, circumdabant flores ro-
 sarum & lilia conuallium: eò quòd omnes
 anima martyrio rubricate, eam æterne
 dilectionis complectuntur amplexibus : &
 virginitatis splendore candidata, ac si lilia
 in valle humilitatis enutrite circumdant
 eam venerationis gratiâ obsequentes. Re-
 ctè igitur beata Dei genitrix, & Martyr
 & Virgo fuit: quamuis in pace vitam finie-
 rit. Hinc quoq; quòd verè passa sit, testa-
 tur Simeon Propheta, loquens ad eam :
 Et tuam, inquit, ipsius animam pertran-
 sibat gladius (Luc. 2. v. 35.) Ex quo con-
 stat, quòd supra Martyrem fuerit. Alij
 namq; Sancti etsi passi sunt pro Christo in
 carne, tamen in animâ (quia immortalis
 est) pati non potuerunt. Beata verò Dei
 genitrix, quia in eâ parte passa est, que
 impassibilis habetur, ideo (vt ita fatear)
 quia spiritualiter & atrocius passa est gla-
 dio passionis Christi, plusquam Martyr fu-
 it, vnde constat, quia plus omnibus dile-

xit, propterea & plus doluit, in tantum ut
 animam eius totam pertransiret, & possi-
 deret vis doloris, ad testimonium eximie
 dilectionis. Quæ quia mente passa est, plus
 quam Martyr fuit. Nimirum & eius di-
 lectio amplius fortis, quam mors fuit:
 (Cantic. 8. v. 6.) quia mortem Christi
 suam fecit. Ita Sanctus Hieronymus. Cui
 concinit melleus Doctor, Sermone
 de Beatâ Virgine Mariâ: Signum ma-
 gnum, &c. ubi post cætera egregiè & e-
 rudite dicta, concludit: Tuam ergo per-
 transiit animam vis doloris, ut plus quam
 martyrem non immeritò predicemus, in
 quâ nimirum corporeæ sensum passionis
 excesseris compassionis affectus. Elegan-
 ter satis Alfonso Salmeron tom. 10.
 Commentarior. in Euangelicam Histo-
 riam, tract. 11. pag. 426. ita discurret;
 Radix doloris est amor: qui quò est vehe-
 mentior, eò dolorem efficit intensiorem.
 Cùm enim amoris ingenium sit, aman-
 tem transformare in amatum; magnitu-
 do amoris existentis in Virgine, in causâ
 erat.

erat, ut omnia vulnera, spina, & clavi,
 atque ictus carnis Christi rumpentes, toti-
 dem essent sagitte per oculos Virginis in
 animam suam penetrantes. Vides, qua-
 les penas, quam acerbos cruciatus Dei-
 paræ, & quod caput est, quam atro-
 cem mortem Deo ipsi, vel unicum pec-
 catum inobedienciæ primorum nostro-
 rum Parentum, infixerit? siquidem, ut
 docet Angelicus Doctor 3. p. q. 1 art.
 4. in corp. Christus Dominus quamvis
 venit in hunc mundum ad deletionem
 omnium peccatorum; tamen princi-
 paliter ad tollendum originale, quod fu-
 it inobedienciæ. Magnum profectò te-
 lum inobediencia præuaricatoris Ada-
 mi & Eux; quæ & innocentem Dei fi-
 lium occidit in corpore, & Deiparam
 Virginem tam dire in corde lancina-
 uit. Execrare, mancipate Sodalis Vir-
 gini, nefandam parricidam tuam, pec-
 catum; caue, ne vel minimum Dei man-
 datum transgrediaris. Sic Deo obediens,
 obediens Mariæ; fiesque verum Dei &

Deiparæ mancipium, colligatum sacrosanctis mandatorum Dei vinculis; ut meritò cum Sancto Prophetâ gloriaris: *Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hereditas mea præclara est mihi.* Psal. 15. v. 6.

Atque hæc obedientia, est summum & principale pensum & tributum, quod Mariæ mancipium, Deiparæ Dominæ suæ quotidie offerre debet. Ad quam obedientiam, quò faciliùs promptiùsque exciteris, & ad obtemperandum in omnibus Dei & Deiparæ voluntati stabililiùs obfirmeris, signo exteriori interior deuotio & affectus tuus erga gloriosissimam Dominam tuam iuuandus est; quò altiùs radices suas in corde tuo sanctissimæ Virginis amor agat. Hoc signum exterius, erunt compedes vel manicæ, catenulaue ex quocunque metallo confecta, vel certè funiculus ex qualicunque materiâ contextus; quorum quod tibi maximè placuerit, in manu seu brachio, vel collo appensum gestabis. Talia vincula quotiescunque in-

intueberis, mancipium te esse Dei & Deiparæ in memoriam reuocabis ; & oculi agnoscentes in manu vel collo seruite signum mancipatûs, animo iam prompto & bene disposito, sanctum Dei & Deiparæ timorem facile transmittent. Atq; ita Sodalis mancipate Mariæ: *Erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis. & bases virtutis, & torques illius in stolam gloria: decor enim vite est in illâ, & vincula illius alligatura salutaris.*

Ecclesiastici cap. 6. v. 30. & 31.

HIS omnibus bene cognitis perspectisque, si cuiquam allubuerit, Deiparæ Virgini, & te & nomine mancipari, sacrumque mancipatum parthenium profiteri, talem ritum seruabit.

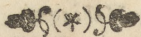
PRAXIS MANCIPATIONIS MARIANÆ.

Quamprimùm in animum tuum induxeris, salutari vinciturâ Marianarum compedum col-

figari; eliges diem aliquam assumendis sacris hisce vinculis commodam; cuiusmodi sunt omnia festa Beatissimæ Virginis, & præcipuè festum Annunciationis, quod est propria partheni Mancipatûs solennitas; siquidem tunc altissimum profundissimæ humilitatis Verbi & Virginis mysterium peractum est, in quo sacer hic mancipatus fundatur, ut ex dictis ad initium libri clarum est. Et hic dies Incarnationis Dominicæ, est titularis sacrosancti seruitii Mariani. Optimum item tempus est, festum Assumptionis, quando videlicet Deipara Virgo, Domina nostra gloriosa, assumpta in cælum, & in regali solio proxima Deo collocata, iuxta illud: *Astitit Regina à dextris tuis investitu deaurato circumdata varietate*. Psalm. 44. v. 10. rerum omnium creatarum sibi à Deo traditam adiuit possessionem. Opportuni præterea sunt huiusmodi mancipationi omnes dies Sabbatini, utpote ab Ecclesiâ Catholicâ Virginis sacratissimæ ho-

nori consecrati. Pridie præparandus
 animus piis exercitiis, & bonis operi-
 bus; exempli causâ, ieiunio, eleemosy-
 nâ, oratione, meditatione, confessione
 sacramentali. Compedes autem, quæ
 sunt propria stemmata & insignia par-
 thenii mancipatûs, per Sacerdotem be-
 nedici curabuntur, eâ formulâ, quæ in-
 feriùs hunc in finem proponitur. Ipso
 die designato, quo sacra vincula assu-
 muntur, oportet sanctissimum Sacra-
 mentum Eucharistiæ primò sumere; de-
 inde ad aliquam Beatissimæ Matris ima-
 ginem se conferre; ante quam humi in-
 genua prostratus, sacras compedes, ca-
 tenulamue, vel funiculum benedictum,
 manibus præferens, suppliciter precet-
 ipsum totius vniuersi Dominæ humili-
 ter offeres, æternùmque mancipabis,
 recitando sequentem ora-

tionem.

ORATIO ASSUMENTIS PAR-
thenii Mancipatûs vincula.

O Regina cœli, Domina mundi, Vir-
go Dei genitrix Maria: Ecce ego
N. indignissimus omnium creaturarum,
ante thronum tue gloriæ prostratus & ab-
iectus; quanto possum maximo affectu la-
tor, te Dominam meam dignissimam, im-
mortali gloriæ coronâ redimendam, in te-
riûs vniuersi Imperatricem à Deo præcle-
ntam. Gratulor coronæ sceptrôq; Maiesta-
tis tue. Utinam omnis creatura, nullâ o-
mnino exceptâ, summo tuo Dominio de-
bitam seruitutem, manifestis signis palam
testatam faceret! En saltem ego, supplex
& ad tua obsequia humi precumbens, hac
amicâ luce pro meâ conditione nimium
fortunatus, meipsum tibi in oblationem
voluntariam, totis medullis offero, pa-
lamq; ô Regina mea, coram omni curiâ cœ-
lesti, ac vniuersâ creaturâ, profiteor &
protestor, me non solum tuum esse subdi-
tum. & seruum, verum etiam perpetuum

Oratio assumentis parthenii. &c 147

Mancipium. Quare in signum ac memori-
am, tam abdicate libertatis mee, ex nunc
tibi deuotissima, ac inita perpetua seruitu-
tis, quam inuisibilis & spiritalis illius care-
ne, qua amore tui cor meum benedictissi-
mis imperij tui gubernaculis adstrinxit; fir-
miter statuo, hac visibilia amoris vincula in-
duere, (hic numellas seu compedes indu-
es) illa mecum circumferre, cum illis uiue-
re, in illis mori, & sepeliri Mancipium tu-
um Maria. Ambient alij, quantum lubes,
purpuram, coronas, scepra, & querant au-
reas torques & armillas; ego ex nunc vin-
ctus in te Dominâ meâ, gloriabor de nullâ
vnquam aliâ coronâ, quam de hisce vin-
culis; in hoc exultans summè, si ab omni-
bus parthenicum Virginis Marie Mancipium agnoscar & compeller. Placeat tibi
itaq;, o Reginarum Regina, me vel pro in-
fimo, & tuorum Manipiorum postremo re-
cipere, & quoad vixero, potentissimo tuo
scepro peccatorum vincula procul arere.
& me diaboli laqueis in horâ mortis ex-
pedire, eiusq;, pedicâs infernales infrin-
gere;

gere, ne in flammis & aeternos cruciatus
decrabar; sed tuâ piissimâ manu, cum fe-
licioribus multò his vinculis charitatis, fu-
niculis amoris, ad calos subleuer; vbi Ange-
lorum & Sanctorum choris consociatus, te
Reginam & Dominam meam aeternum
honorandam, laudem, amem, honorem, &
adorem in secula seculorum. Amen.

ALIA ORATIO, SEV MODVS
Breuior tradendi se in Mancipium san-
ctissimæ Virgini & pretiosissimæ
Matri.

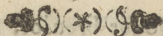
Pretiosissima Dei genitrix, vniuerso-
rum Domina, & Princeps totius hu-
mani generis; cui seruiunt Angeli & Ar-
changeli; Cherubim quoq; ac Seraphim
dignissime famulantur: Ego N. hominum
creaturarumq; vilissimus, quanquam tibi
aliàs satis superq; serui mancipijq; iure ob-
noxius; nunc tamen etiam motu proprio,
tibi Dominatrici nationum, & Principi
Regum, me totum dedo & in seruum, in
mancipium, in iumentum perpetuum tra-

do. Expolio me omni meo, si quod habeo,
iure, omni libertate, omni arbitrio; il-
ludq; totum in manibus tuis aternaliter
depono. Posside me, o Domina, utere, abu-
tere, mancipij loco habe, tanquam iumen-
tum tuum proprium tracta & exerce. Id
vnum abs te muneris & fauoris semper
cupiam & habebo, si me assidue ad propria
mancipiorum iumentorumq; tuorum ob-
sequia adhibere dignaberis. O Domina, sic
fiat oro; & ne digneris aspernari quale-
cunq; mancipij tui obsequium. Dignare
autem me seruire tibi quam seruilissime.
Sis tu Domina mea aterna, sim ego man-
cipium & iumentum tuum aeternum, dum
Deus erit Deus. Cui honor in secula,

A M E N.

Poteris etiam & hac sequenti oratio-
ne, si placuerit, uti.

FORMVLA OFFERENDI SE SE
Deiparæ Virgini, in perpetuum
Mancipium.

Sanctissima Virgo & Mater Dei Ma-
ria: Ego N. licet vndecunq̄, indi-
gnissimus, qui seruorum tuorum sum in nu-
mero; motus tamen tuâ bonitate & pie-
tate, quam Angeli admirantur, & im-
pulsus tibi quàm humillimè seruiendi dese-
derio: te hodie, coram Angelo Custode, &
curiâ caelesti vniuersâ, in singularem Do-
minam, Aduocatam, & Matrem eligo,
firmiterq̄, propono, me semper tuum fore
seruum & mancipium; & procuratu-
rum, quantum in me erit, vt ab omnibus
tibi seruiatur, & omnes te honorent. A te
igitur piissimâ Matre, per pretiosissimum
sanguinem Filij tui pro me in Crucis arâ
effusum, peto suppliciter, vt me in album
seruorum tuorum admittere digneris tu-
um mancipium. Adsis mihi, meisq̄, actio-
nibus, & impetra mihi à Filio tuo, vt ita
me geram in omnibus meis cogitationibus,

Leges Sodalium Mancipatorum. 151
verbis, & operibus, vt nihil vnquam di-
gnissimis tuis, Filijq; tui oculis ingratum
committam. Fac obsecro, semper tui
memor viuam, neq; tu me vnquam deseras,
& presertim in horâ mortis mihi assi-
stas, Amen.

LEGES SODALIVM MANCI-
patorum Sanctissimæ Virgini.

PRima & principalis est: Deiparam
Dominam, amare, colere, & vene-
rari, aliosque ad similem amorem, cul-
tum, & venerationem, quâ verbis quâ
exemplo incitare. Quare imaginibus
Deiparæ, honorem debitum & reueren-
tiam, semper exhibeat Mancipium il-
lius, necesse est. Curabit verò illius ima-
ginem domi suæ semper habere. Adhæc,
quandocunque dulcissimum nomen Do-
minæ suæ, MARIA, leget, vel audiet,
exteriori signo, v. g. inclinatione vel
detractione capitis, adorabit; siquidem,
teste Arnolde Carnotensi Serm. de lau-
dibus Mariæ: *Quicumq; IESV curuatur*
genus

genu, Matri quoq³ pronus supplicat & al-
liui; & e conuerio.

Secunda: Omnibus diebus festis Be-
atissimæ Virgini ab Eccle siâ dicatis, si
commoditas adsit, sacrâ exomologesi
pccatis rite expiatis, ad diuinam syna-
xim accedere.

Tertia: Quolibet die Sabbati, aliquod
pium opus in honorem Deiparæ Domi-
næ suæ exercere v g. dare eleemosynam;
sacrum Missæ officium audire; Rosari-
um, Coronam, Litanias, Officium im-
maculatæ Conceptionis, Hymnum San-
cti Casimiri, vel aliquid aliud his simile
recitare; quod erit vice pensionis or-
dinariæ & debiti tributî.

Quarta: Quotidie orare pro capti-
uis apud infideles, & incarceratis, ac
præcipuè pro animabus quæ in igne
Purgatorio inclusæ detinentur, & carent
suffragiis.

Quinta: Quando in transitu occurrit
Ecclesia vicina, si commodè potest fie-
ri, inuisere Christum Dominum, manci-
pium

pium Amoris, ab Amore dulci tyranno
funibus Sacramentalibus fortissimè li-
gatum, & in suavi Eucharistiæ carcere
reclitum; cuius *deliciae sunt, esse cum fi-
liis hominum.* Prouerb 8. v. 31.

Sexta: temper gestare prædictas com-
pedes seu numellas; vel etiam catenu-
lam, aut funiculum; & interdum per
diem, & maximè manè, cum è lecto sur-
gendum erit, vincula parthenia, in si-
gnum gratæ seruitutis & mancipationis
Marianæ, deuotè exosculari, dicendo:
*O Domina mea Virgo Maria, quia ego ser-
uus tuus: ego seruus tuus, & tuum perpe-
tuum mancipium.*

Septima: Aliquam, quæ magis arri-
ferit, ex præmissis orationibus, vel a-
liquam aliam orationem ad B. Virgi-
nem; vel ad minimum, vnã saluta-
tionem Angelicam, semel quolibet die,
humiliter & deuotè recitare.

Notandum porro est, qui se huic fun-
ctæ seruituti Cælorum Reginae dedica-
runt, hæc pietatis studia facere inter se

se ex pacto communia; ac proinde omnes debere pro se adinuicem orare, quò melius in aulâ tantæ Dominæ queant famulari; nec non pro animabus, iam vitâ functorum Sodalium Deiparæ mancipatorum, diuinæ iustitiæ satisfacere.

**FORMVLA CONSECRANDI
& benedicendi parthenij Mancipatûs vincula.**

V. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

V. Sit nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc & vsque in sæculum.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

OREMVS.

Omnipotens sempiterne Deus, qui vincula peccatorum nostrorum dirampis, vt libertate filiorum gaudere valeamus, & qui ad vincula salutis homi-

mi-

& benedicendi, &c.

155

*minem aduocas, dicens: Inijce pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum: & ne acedieris vinculis eius: hac vincula, quæ in signum perpetuæ seruitutis, ad honorem Beata Virginis serui eius deferre intendunt, Bene**A**dicere, & Sancti**A**ficare digneris: & concede eis, sic deuotè illa gerere, vt viuendo candore castitatis illustrentur, ac moriendo à vinculis peccatorum absoluti, intercessione eiusdem Sanctissime Matris Mariae, tecum & cum illâ in Regno gloriae congaudere valeant sine fine. Qui viuis & regnas Deus vnus in Trinitate perfectâ, per omnia secula seculorum, Amen.*

Deinde aspergantur aquâ benedictâ, Si fuerit vna duntaxat catenula, vel compes, vel funiculus, dicatur oratio in singulari, hoc modo: Hoc vinculum, quod in signum &c. Seruus eius deferre intendit, &c.

PRO.

PROTESTATIO MARIANÆ

Mancipij.

Protestor coram sanctissimâ Trinitate, & totâ curiâ cælesti, quia:

1. Credo propter testimonium Spiritûs Sancti, te sanctissimam Virginem esse Matrem Dei; & quidquid proponit de te credendum sanctæ Romana Ecclesia credo, & sanguine meo consignare paratus sum.

2. Spem salutis meæ, secundum Deum, in te tanquam Matre meâ clementissimâ colloco.

3. Appretio, præligo, & præiudico, te secundum Christum, tanquam principem creaturam omni creaturæ.

4. Adoro & honoro te cultu Hyperdulix, tanquam Matrem Dei, & creaturam, Deo summè gratam.

5. Gratias tibi ago, & agam pro omnibus beneficiis à Deo postulante mihi præstitis.

6. Animam, corpus, labores, meri-

ca, studia, vitam meam, omnibus titulis
& nominibus tibi do, dono, dedico.
Tuum mancipium, capite census, seruus
originarius esse volo; quolibet die om-
nes cogitationes, locutiones, & actio-
nes, tanquam capitationem, & stipen-
dium debitæ seruitutis meæ, tibi post
Deum, latus ioluam. Ideoque me, tan-
quam tuum, & semper tuum, nunc &
in horâ mortis defende clientem.

Dispone de me vt tuâ re,

ô Mater,

ô

Regina.

ORATIO AD B. VIRGINEM,

S. IOANNIS DAMASCENI EX

Græco in Latinum conuersa.

Orat. 1. de Natiuit. B. MARIE

Virginis.

MAter casta, sola digna Creatore
Coelum viuum, ex quo Sol iu-
stitiæ exortus est. Concha maris mundi
quæ cælitus ex fulgetrâ diuinitatis in-
vtero,

utero concepisti, & peperisti ingentis
 pretii margaritam Christum. O Ioachim
 & Annæ filia, Angelis superior, & An-
 gelis dominans. O filia pulcherrima &
 dulcissima. O lilium inter spinas, ex no-
 bilissimâ & maximè regiâ radice Dau-
 dicâ exortum. O rosa ex spinis Iudæo-
 rum germinans, ac diuinâ fragrantia bil-
 cuncta replens. O filia Adami, ac mater
 Dei. O filia sanctissima Ioachim & An-
 næ, quæ latuisti principatus & potesta-
 tes, atque ignea tela nequissimi; quæ in ar-
 thalamo Spiritûs versata es, atque con-
 seruata immaculata in Sponsam Dei. O
 filia sanctissima, formidabilis rebellibus
 potestatibus. O filia Deo amabilis, pa-
 rentum decus; te omnes generationes
 beatam prædicant, vt dixisti vera lo-
 quens. O filia Deo digna, venustas hu-
 manæ naturæ, primæ matris Euz corre-
 ptio; etenim per tuum partum, quæ la-
 psa fuerat, erecta est. O filia sanctissima
 mulierum ornamentum. O filia semper
 Virgo, dignior omni creaturâ. Ex te ele-

inim solâ summus ille opifex partem as-
sumpsit, nostræ massæ primitias. Caro
& ipseus ex carne tuâ, & sanguis ex sangui-
nibus tuis, & lac mamillarum tuarum
suxit DEVS, ac labiis tuis Dei labia ba-
sisti. O incomprehensibilia & ineffa-
bilia miracula. Te prænoscens rerum
et omnium Deus, dignam amavit, amatam
prædestinavit, atque nouissimis tempo-
ribus in mundum produxit, ac Deipa-
ntiam matrem, & nutriciam sui Filii &
in-Verbi ostendit. O foemina desiderabilis
O er beata. Benedicta tu in mulieribus, &
benedictus fructus ventris tui. O foemi-
para, filia Regis David, & mater omnium
næ Regis Dei. O diuinum, & animatum
lo simulachrum. Tota Spiritûs thalamus
hæus, gratiarum pelagus. Tota pulchra, to-
rea proxima DEO. Ipsa enim super-
lata cessa Cherubinos, & supra Seraphinos
ma cæta, DEO es propinqua. O Virgo
peteo grata, templum Dei sanctum, quod
e esse Princeps pacis Salomon spirituali-
niter construens inhabitavit, Dei mater,

miraculorum abyſſus, fons vniuerſo orbi
 ſalutaris. Saluto te MARIA, dulciſſima
 Annæ filia; dignum DEO habitaculum,
 Meritò te omnes generationes beatam
 prædicant, vt electam humani gene-
 ris dignitatem. Tu ſacerdotum gloria,
 Chriſtianorum ſpes, virginittis fera-
 ciſſima planta; per te enim frondes vir-
 ginitatis latiffimè diffunduntur, Benedi-
 cta tu in mulieribus, & benedictus fru-
 ctus ventris tui. Qui conſitentur te Dei-
 param, benedicti ſint, & qui infici-
 antur, maledicti. O Ioachim & Annæ
 filia, ac Domina, accipe orationem pec-
 catoris, ardentè tamen te amanti, &
 colentiſ, te ſolam, ſpem gaudii poſſi-
 dentiſ, vitæ præſidem, & cum tuo Filio
 reconciliatricem, firmumque arrabo-
 nem ſalutiſ. Peccatorum ſarcinam diſ-
 ſcute, & quod menti meæ tenebras of-
 fundit, ac terrenam craſſitiem diſſipa.
 Temationes comprime, ſancitèque vi-
 tam meam gubernas, & ad ſupernam ma-
 nuduc beatitudinem. *Largire pacem*
 mundo

orbimundo, & omnibus huius vrbis ortho-
doxis incolis, perfectam lætitiã, ac
salutem sempiternã. Fiat, fiat. Ave
gratia plena, Dominus tecum: benedi-
cta tu in mulieribus, & benedictus fru-
ctus ventris tui IESVS Christus, Dei
Filius. Ipsa gloria cum Patre & Spiritu
sancto, in infinita sæcula sæculo-
rum, Amen.

ORATIO AD DEIPARAM VIR-
ginem, ex SS. Patribus, tam Græcis
quàm Latinis collecta.

AVE Maria, mater Dei. Ave gratiã
plena. Ave mater & Virgo admí-
rabilis. Ave miraculum super om-
nia miracula miraculosissimum. Ave
Maria. Tu es verè pretiosa, & super sus-
perque pretiosa margarita orbis terra-
rum. Tu pretiositatis & admirabilitatis
abyssus. Tu pretiosum reconditorium
gemmæ Diuinitatis. Tu omnis pretio-
sitis thalamus. Tu Diuinitatis thesau-
rus

rus. Tu omnis pretii officina & archiuum.

Tu perfectionum diuinarum centrum & circulus. Tu conceptaculum essentia diuina. Tu secretaria & conscia arcanorum Dei. Tu còoperatrix & adiutrix & completrix Diuinæ generationis Filii ex æterno Patre. Tu principii Spiritûs sancti ex Patre Filioque procedentis cumulatrix. Tu compendium præsentiæ ac potentia Dei. Tu complementum fecunditatis & communicabilitatis diuinæ. Tu secundum æterni Verbi principium. Tu Diuinitatis affinis. Tu latibulum & conclaue mysteriorum & arcanorum Dei. Tu humiliatio Altissimi. Tu comprehensio Trinitatis. Tu fons beneficiorum Dei, & omnium operationum ad creaturas. Tu sedes Emanationum Dei ad intra. Tu congregatio vniuersi. Tu Dei Regina & Domina. Tu delicia Trinitatis. Tu bonorum, perfectionum, operationum, secretorum, beneficiorum, gratiarum, miraculorum,

mi-

Beatam Virginem.

163:

miserationum, iudiciorum, potentia, laudum, maiestatis, laudabilitatis, amorositatis & dignitatis Dei collegium & armarium. Tu diuinæ voluntatis, providentiæ, decretorumq; arbitra & executrix. Tu conflatorium pacis & iustitiæ, veritatis & misericordiæ, Verbi personæ & humanæ naturæ. Tu charitatis diuinæ nucleus. Tu medulla miserationis & bonitatis Diuinæ. Tu fundatrix humanitatis Christi Filii Dei. Tu fundamentum nouæ in Deo Trinitatis. Tu & conciliatrix nuptiarum Dei cum Homine, Christi cum Ecclesiâ, Verbi cum anima. Tu denique, Ô MARIA, res & spes vniuersi, Dei mater, Virgo admirabilis, pretiosissima Parens.

Theatrum omnipotentia Dei, officina virtutis eius, fons beneficiorum, gratiarum abyssus, virtutum omnium diuinarum lectulus, perfectionum Dei thesaurus, conclaue Dei, palatium Trinitatis, arx vniuersi, rerum summa, farrago bonorum, res & spes omnium, re-

clinatorium bonitatis & dignationis diuinæ. Propitiatorium creaturarum, Thronus gratiarum, vitæ vena, Mater omnium, benignitatis penuarium, diuitiæ mundi vniuersi, solatium & subsidium omnis indigentæ creaturarum omnium, Regina omnium, beatitudo Angelorum, felicitatis sedes, decus omnium, vno minor Deo, vnâ inferior Trinitate, vnâ Dei dignitate posterior, fons essentia nostræ, arra salutis omnium, caput desideriorum, arbitra mundi, Imperatrix naturarum, vertex gloriæ, hortus deliciarum Dei, paradus rationalis, initium omnium creaturarum, negotium sæculorum, cum Deo cuncta componens, vni secunda Deo, cognata Trinitatis, augustale incarnati Verbi, circumscriptio incircumscripti Dei, comparentalis Deo Patri, complementum & sanctificatio Sanctissimæ Trinitatis.

Ad te ô Collegium Sanctitatis conuertor & accurro, cum omnibus necessitatibus meis, tam priuatis quàm publicis;

Beatans Virginem.

165

tam personalibus quàm communibus;
tam amicorum quàm aduersariorum
meorum, easq; tibi, Regina, Domina, ac
Hæredi nostræ, humiliter & diligenter
commendo.

Posside nos ô Domina, & cogita de
nobis, atque in omnibus difficultatibus
mentium & corporum nostrorum nos
adiuua, Impetra nobis ea omnia, quæ scis
Diuinæ circa nos voluntati complacere;
repelle autem procul à nobis illa omnia,
quæ in nobis nosti Diuinæ voluntati displicere.

Adauge, perfice, confirma in nobis
quicquid prodest nobis. Neque sinas
nos vnquam, à voluntate Dei, ab imitatione
Filii tui, ab amore tui separari. Tibi omnium
nostrum Domina, ab omnibus nobis amor & honor,
per te autem Sanctissimæ Trinitati, Deo Patri
Filio Spiritui sancto, à nobis, & ab omnibus
creaturis, gloria, & obsequium, & exaltatio,
in sæcula sæculorum, A M E N.

APOSTROPHE

SANCTI IOANNIS DAMASCENI

Serui mancipati Deiparæ, ad omnium
creaturarum Dominam, Virginem.

MARIAM.

*Orat. 1. de dormitione Sanctissime Dei
genitricis, in fine.*

O Domina, domina, atque iterum
dicam Domina, Dei genitrix &
Virgo; animas nostras ad spem tu-
am, non secus atque ad firmissimam
quandam anchoram alligantes, mentem,
animam, corpus, totos denique nos tibi
dicamus ac consecramus, psalmis & hy-
mnis spiritualibus, quantum possumus,
honorantes. Etenim si, vt sacrosanctus
sermo nos edocuit, honor is, qui con-
seruis habetur, beneuolentiam erga
communem dominum declarat; quo
tandem modo studium te honorandi,
quæ Dominum peperisti, negligendum
erit? An non illud vel necessario spiri-
tui præferemus, ac vel etiam ipsi vitæ
anteponemus? Hac enim ratione no-

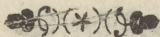
Aram erga Dominum benevolentiam
luculentius ostendemus. Quid autem ad
Dominum dico? Sufficit enim ceteris iis,
qui tui memoriam pie usurpant, pretio-
sissimum memorie tue donum; quippe
que eiusmodi lætitiā pariat, quam
nullus eripere possit. Quanam enim vo-
luptate, quibus bonis non impletur,
qui mentem suam sanctissimæ memorie
promptuarium effecit? Habes, gratitu-
dinis ergo, has sermonum nostrorum
primitias, ac pauperis animi nostri li-
bamina, qui amore tuo incitatus, imbe-
cillitatis suæ obliuione captus est. At
tu cupiditatem benigno animo accipe,
illud scilicet exploratum habens, eam
viribus nostris superiorem esse. Tu ve-
rò, bona Domina, bonique Verbi pa-
rens, utinam nos inspicias, ac res no-
stras arbitrio tuo regas & modereris, fa-
dissimarumque nostrarum affectionum
impetum comprimas, fluctusque com-
pescas, atque ad tranquillum diuinæ
voluntatis portum dirigas, ac futurā be-
atitu-

168 *Apostrophe S. Ioannis Damasceni.*
atitudine dones, illâ inquam suavi &
perspicuâ illuminatione Dei Verbi ex
te incarnati, cum quo Patri gloria ho-
nor & imperium, maiestas & magnifi-
centia, cum sanctissimo & bono ac viui-
fico Spiritu, in sæcula sæculorum,
A M E N.

Schema seu figura compedis Mariana.

CHRI

CHRISTVS DOMINVS FASCIA
TVS A VIRGINE MATRE,
primum Mariæ Mancipium.

Et pannis eum inuoluit.

Luca 2. v. 7.

Infantem Virgo cupiens vincire Tonan-
tem,

Dixit: panniculis te mea vita ligem?

Ah satù, ô fili, patieris vincla; sat istas

Vinciet immeritò dura catena manus!

*O mea lux, tibi quot funes, ah quanta pa-
rantur*

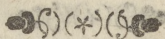
Vincla? te qualis fascia nate manet!

Fascia, quam texit tibi iam crudelis Idume,

Illà tuas stringet sat bene nate manus.

*Vel nunc lude manus, posthac passura cate-
nas;*

Infantis saltè libera lude manus.

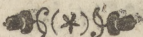
*Hec ait illachrymans. Iterum dolor inci-
pit: Ergo*

*Stringent seua tuas vincula nate manus?
Quin prior ipsa ligabo manus; precludere
vinclis*

Nate iuuat; discas vincula nate pati.

*Ad maiorem Dei gloriam, Beatissimæ
Virginis honorem, & Sanctorum
laudem.*

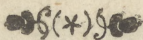

APPROBATIO.

Librum qui inscribitur: **MARIÆ**
MANCIPIVM: siue, Modus tra-
dendi se in Mancipium Deiparæ Virgini;
Operâ & studio R. P. Francisci Sta-
nislai Phœnicij Societatis **IESV** con-
cinnatum; utpote deuotioni & saluti
Christi fidelium apprime proficuum & v-
tilem, nec quidquam Ecclesia Catholica
Romane Fidei, & bonis moribus repu-
gnantem & dissonum; ad laudem & glo-
riam præpotentis Dei, & cultum Beatissi-
mæ Virginis, Matris Saluatoris nostri Sa-
cratissime promouendum, typis dignum
iudico. Lublini IX. Maij, die festo San-
cti Gregorij Nazianzeni, Anno Domini,
M. DC. XXXI.

Iacobus Piasecki, I. V. D. V. I. d. I. a.
uiensis Lublinensis Archidiao-
nus, Canonicus Posnaniensis, Iu-
dex Tribunalis Regni Polo-
niæ Deputatus.

FACVL-

FACULTAS

R. P. GASPARIS DRVZBICKI
Prouincialis Societatis IESV
in Regno Poloniæ.

Cùm quatuor Theologi nostre Socie-
tatis ad id deputati, librum, qui in-
scribitur: **MARIÆ MANCIPIVM**,
sive, Modus tradendi se in Mancipium
Deipare Virgini; Operâ & studio P. Fran-
cisci Stanislai Phœnicij. nostre Societa-
tis concinnatum, recognouerint, & in lu-
cem edi posse probauerint; facultate mihi
concessâ ab Admodum R. P. N. MVTI-
VITELLESCO Preposito Generali
concedo vt imprimatur, si ita illis quorum
interest videbitur. Cracouie 25. Martij
die festo Sacratissime Annunciationis Be-
atissime Virginis, Anno Verbi Incarnationis
M. DC. XXXI.

5 Cuius in nexte caluo

GASPAR DRVZBICKI
Prouincialis Poloniæ
Societatis IESV.

LLL

R

ie

in

M

un

an

ca

lu

ih

I

ali

un

tij

Be

ati

3

E

V

